

Čipkárské ZVESTI

ŠTVRTROČNÍK PRE OBYVATEĽOV OBCE BRUSNO
ROČNÍK XII. / 4. ČÍSLO / NOVEMBER 2021

Foto Monika Rusnáková

Čarovné Horehronie

Vážení občania, dovoľte mi, aby som v nasledujúcich riadkoch uprial vašu pozornosť na knihu s názvom Čarovné Horehronie, z ktorej vydania sa ja osobne veľmi teším.

Pred časom, konkrétne v tohtoročnom aprílovom čísle Čipkárskych zvestí, prezentovala naša šéfredaktorka Lenka Longauerová text o našej obci, ktorý sme zaslali do redakcie vydavateľa spomínanej publikácie. Ten ju uviedol na knižný trh v letných mesiacoch. Je to kniha nádherná, priam čarovná, presne taká, aká je aj oblasť, ktorú opisuje – naše Horehronie.

Použil som privlastňovacie zámeno „naše“, a preto by som vám chcel ozrejmiť, prečo aj Brusno patrí do regiónu Horehron. Názov pre región vychádza z názvu rieky Hron, ktorá pramení pod Kráľovou hoľou. Je to druhá najdlhšia slovenská rieka s dĺžkou 298 km. Odkiaľ a kam siaha Horehronie? To je otázka! Jedni tvrdia, že ide o oblasť od Brezna vyššie, druhí zas, že zahŕňa celý Brezniansky okres a iní, že tam patrí aj celý okres Banská Bystrica. Niektorí z vás (hlavne geografi) by sa mi to možno snažili vyvrátiť a argumentovali by, že Horehron začína Horehronským podolím, poniže obce Medzibrod. Či je to už tak alebo onak, s hrdosťou zvyknem vravieť, že Horehronie je región, ktorý je mojím rodným krajom. Tu som sa narodil, tu chcem žiť a tu chcem svoj život aj dožiť. Je to kraj, obdarovaný nekonečnou krásou, rozprestierajúci sa medzi pohorím Nízkych Tatier a Slovenského Rudohoria. Horehronie leží takmer v srdci Slovenska, je jednou z jeho najmalebnejších častí, a to hlavne vďaka rozmanitosti prírodných krás, bohatej kultúre a stále živým tradíciám. Horehron bez Ďumbiera, Chopku, Kráľovej Hole, Veľkej Chochule, Bystrianskej jaskyne, Brusnianskych kúpeľov,

Čiernohronskej železničky, Hel'py, Šumiaca, Čierneho Balogu, Hronca, Slovenskej Ľupče, Hrona, Kamenistého potoka, Sopotnice,

Chamkovej stodoly, Chmarošského viaduktu, Banskej Bystrice, Brezna... by nebol Horehronom. Máme byť, veru, na čo hrdí. Ale dosť bolo slov, poďme sa radšej spolu prejsť, poďme snívaj, poďme listovať v knihe Čarovné Horehronie. Nech sa páči, tu je jej online listovač.

<https://www.cbs.sk/kniha/carovne-horehronie/#1>

Jozef Šimeček

Obecné zastupiteľstvo informuje

Uznesenia z dvadsiateho druhého zasadnutia

Obecného zastupiteľstva obce Brusno konaného
dňa 19. augusta 2021

A/schvaľuje

- Podľa § 9 ods. 2 písm. a) a § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov priamy predaj pozemku z dôvodu hodného osobitného zreteľa, diel 1 o výmere 303 m², orná pôda, ktorý bol odčlenený geometrickým plánom číslo 43884369 – 4/2021 zo dňa 23. 03. 2021 od parcely E KN č. 348/5, orná pôda k parcele C KN č. 1237/2, orná pôda vedený na LV 1553, vedenom pre k. ú. Brusno, pre pána Martina Mlynárčika s manželkou Luciou Mlynárčikovou, Lúka 741/90, 976 62 Brusno, za kúpnu cenu 3 160,43 €, z ktorej je 3 070 € cena pozemku v zmysle znaleckého posudku číslo 19/2021, vypracovaného Ing. arch. Pavlom Bugárom, zo dňa 25. 05. 2021 a suma 90,43 € je cena za vypracovanie znaleckého posudku. Dôvod hodný osobitného zreteľa spočíva v tom, že sa jedná o pozemok prilehlý k pozemku vo vlastníctve žiadateľov, ktorý chcú kupujúci využívať ako prístupovú cestu a na parkovanie. Kúpnu zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno, náklady na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností uhradí kupujúci.
- V zmysle ustanovenia § 9a ods. 9, písm. c/ zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších zmien a doplnkov, prenájom nehnuteľného majetku obce Brusno – priestorov v Miestnom kultúrnom stredisku s. č. 644/13, vedený na LV 752, vlastníč Obce Brusno, priestory na 2. poschodí – jedna miestnosť so skladom a vstupná chodba pre Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva v Brusne, Školská 622, 976 62 Brusno. Nájomnú zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno na dobu neurčitú formou dodatku. Cena za celý predmet nájmu je 250 €/mesačne, energie bude hradiť nájomca na základe vyúčtovania prenajímateľa.
- Zverejnenie zámeru predat' obecný majetok z dôvodu hodného osobitného zreteľa.
Obecné zastupiteľstvo obce Brusno uznesením č. 8A/2021 zo dňa 19. 08. 2021 schválilo zámer odpredať obecný pozemok parc. č. C KN 1653/12, zastavané plochy a nádvoria o výmere 888 m² vo vlastníctve obce, LV 1553, k. ú. Brusno z dôvodu hodného osobitného zreteľa v zmysle § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí pre KB SPA s.r.o., Kúpeľná 1/2, 976 62 Brusno. Dôvod hodný osobitného zreteľa spočíva v tom, že sa jedná o pozemok, na ktorom žiadateľ realizuje stavbu, ktorá do budúcnosti prinesie obci príjmy.
- Zmenu účelu poskytnutej dotácie z rozpočtu obce Brusno na rok 2021 pre Jednotu dôchodcov na Slovensku so sídlom v Brusne, zmluva č. 4/2021 zo dňa 28. 05. 2021 v čl. 3 ods. 1 sa mení nasledovne: „Dotácia sa prijímateľovi poskytuje na účel: návšteva Trenčína a okolia, mesiac úcty k starším, propagačný materiál, stretnutie dôchodcov.“
- Zmenu rozpočtu č. 2/2021 vykonanú rozpočtovým opatrením podľa § 14 ods. 2 písm. a) zákona č. 583/2004 Z.z., konkrétne presun rozpočtových prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu, pričom sa nemenia celkové príjmy a celkové výdavky nasledovne:

Funč. kl.	EK	Zdroj	Názov	Schválený	Zmena	Po úprave
Bežné výdavky						
04.5.1	635006	41	Budov objektov, oprava ciest	13 000 €	+ 7 000 €	20 000 €
06.4.0	633006	41	Vianočné osvetlenie	0 €	+ 10 000 €	10 000 €
08.2.0	637002	41	Konkurzy a súťaže (Čipkárskô)	14 000 €	-13 000 €	1 000 €
09.1.2	635006	41	Budov objektov alebo ich častí ZŠ a ZUŠ	10 000 €	+ 10 000 €	20 000 €
Kapitálové výdavky						
05.1.0	714005	41	Váha na kuka voz	18 000 €	-14 000 €	4 000 €
SPOLU				55 000 €	0 €	55 000 €

- Zníženie nájomného** za nájom nebytových priestorov v budove Zdravotného strediska na ul. Športová č. 535/1, Brusno, evidovanom na pozemku parcela reg. 945/3 zapísanej na LV č. 752 v k. ú. Brusno v prospech obce Brusno o výmere: 1.05 masér – 12,80 m², 1.06 pedikúra – 12,80 m², spoločné priestory o výmere 12,40 m² – spolu podlahová plocha o celkovej výmere 38 m², a to **pre nájomcu:** Ľudmila Slabeciusová, Športová 549/31, 976 62 Brusno; **výška nájmu:** 10 % zmluvného nájomného v prípade, že Slovenská republika v dotknutom období žiadateľovi nerefunduje nájomné **počas obdobia:** od 01. 01. 2021 do 30. 04. 2021.
- Zníženie nájomného** za nájom nebytových priestorov v budove Zdravotného strediska na ul. Športová č. 535/1, Brusno, evidovanom na pozemku parcela reg. 945/3 zapísanej na LV č. 752 v k. ú. Brusno v prospech obce Brusno o výmere: 1.05 masér – 12,80 m², 1.06 pedikúra – 12,80 m², spoločné priestory o výmere 12,40 m² – spolu podlahová plocha o celkovej výmere 38 m², a to **pre nájomcu:** Andrea Vieriková – AMBRA, Školská 355/25, 976 62 Brusno; **výška nájmu:** 10 % zmluvného nájomného v prípade, že Slovenská republika v dotknutom období žiadateľovi nerefunduje nájomné **počas obdobia:** od 01. 01. 2021 do 30. 04. 2021.

B/ berie na vedomie

- Správu hlavného kontrolóra obce o výsledku kontroly č. 3/2021 – kontroly plnenia opatrení prijatých na odstránenie a nápravu nedostatkov zistených pri kontrole č. 2/2020 – ZŠ s MŠ Brusno – Fáber Dance.
- Informácie starostu obce:**
 - a) Rekonštrukcia strechy na Dome tradičných remesiel v Brusne.** Dňa 15. 06. 2021 bola zaslaná Výzva na predkladanie ponúk na zákazku „Rekonštrukcia strechy na Dome tradičných umení v Brusne“. V stanovenom termíne predložili svoje ponuky 3 firmy. Na 1. mieste sa umiestnila firma Tec-trade, s.r.o., s cenou 38 964,- EUR s DPH, s ktorou bola následne podpísaná Zmluva o dielo, termín realizácie je maximálne do 31. 10. 2021.
 - b) Sanácia oporného múru v objekte starej školy v Brusne.** Dňa 04. 08. 2021 bola zaslaná Výzva na predkladanie ponúk na zákazku „Sanácia oporného múru v objekte starej školy v Brusne“. Termín predkladania ponúk bol stanovený do 18. 08. 2021, ponuky zatiaľ nie sú vyhodnotené.
 - c) WiFi pre Teba v obci Brusno.** Dňa 26. 07. 2021 nám bolo z Ministerstva dopravy a výstavby SR zaslané stanovisko z vykonanej finančnej kontroly verejného obstarávania, v ktorom bolo konštatované, že neboli zistené žiadne nedostatky a výsledok verejného obstarávania je zo strany ministerstva akceptovaný.

Následne bola táto skutočnosť oznámená firme Telekom, a. s., s ktorou bola uzatvorená Zmluva o dodaní tovaru, že môže pristúpiť k realizácii zákazky. V zmysle zmluvy je firma povinná zákazku zrealizovať do 12 mesiacov od účinnosti zmluvy, t. j. od 26. 07. 2021, čo je však krajná lehota.

d) Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brusno pre obdobie rokov 2021 – 2028. Program rozvoja obce Brusno pre obdobie rokov 2021 – 2028 vypracuje na základe ponuky a následnej objednávky firma IDIK - Agentúra, s.r.o. Aktuálne sa pripravujú podklady do „Programu rozvoja obce Brusno pre obdobie rokov 2021 – 2028“. Úloha: Každý poslanec OZ zašle sám za seba podnety a pripomienky do Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brusno. Termín: do 26.08. 2021.

e) Revitalizácia lavičiek a dreveného altánu pod hotelom. V priebehu mesiacov júl – august 2021 prebieha rekonštrukcia (oprava) výmena drevených sedadiel a opierok na lavičkách, budú obrúsené a natreté kovové konštrukcie cca 32 ks na námestí, pri obecnom úrade, na Železničnej ulici, Kúpeľnej ulici a na ulici Konopiská (centrálna časť). Postupne sa budú opravovať všetky lavičky v intraviláne obce. Prebieha tiež revitalizácia altánu pod Hotelom. Ošmirgľované drevené prvky sú natreté, je zakúpená nová krycia poplastovaná plachta, v priebehu pár dní by mala byť osadená. Takisto budú spevnené drevené sedenia na námestí, obrúsené a natreté detské hracie prvky.

f) Povodňová situácia na ulici Pod Strážnou. Dňa 18. 07. 2021 bol príválovými dažďami zanesený odvodňovací rigol na ulici Pod Strážnou. Štrk, piesok a hlavne bahno zanesli ulicu na niektorých miestach až do hrúbky cca 20 cm, na ploche cca 3,5 x 35 m. Poďakovanie patrí zamestnancom obecného úradu a členom DHZO (hasičom) Brusno za pomoc pri vyčistení miestnej komunikácie. Poslancom OZ bola predložená fotodokumentácia.

g) Čistiareň odpadových vôd – porucha v elektrickej rozvodnej skrini. Dňa 27. 07. 2021 boli pravdepodobne atmosférickým výbojom zničené elektrické prvky (stýkače, relé, atď.) v rozvodnej skrini. Zakúpené sú nové elektrické prvky, ktoré budú postupne vymenené.

h) Zistená diera na ulici Zámlynie pred rodinným domom č. 780/34 a výmena prelomenej odtokovej rúry. Dňa 28. 07. 2021 spadol pri schádzaní z chodníka na trávnik do diery náš občan. Po vyrezaní časti chodníka a cesty bola zistená diera o rozmeroch cca 3 x 2 x 2 m (pod miestnou komunikáciou a chodníkom chýbal materiál v objeme cca 12 m³). Našťastie sa nič vážne nestalo. Výmena prelomenej odtokovej rúry v ceste na ulici Zámlynie nachádzajúcej sa v miestnej komunikácii (v ryhe cca 8 cm priamo pod asfaltom bez obsypu a patričnej hĺbky). Poslancom OZ bola predložená fotodokumentácia. Lokalita Zámlynie je z pohľadu starostu obce najviac zanedbaná ulica našej obce:

- pri rozšírení cesty sa vybudoval chodník (z pochôdznej dlažby hrúbky cca 3 cm) bez obrubníkov a vyvýšenia nad miestnu komunikáciu zároveň s cestou, prejazdom vozidiel je zničená dlažba a poškodené nerezová zábradlie,
- pri výjazde zo Zámlynia je obnažená odvodňovacia betónová rúra po celej šírke komunikácie, asfaltový koberec položený v hrúbke cca 2-3 cm nad odvodňovacou rúrou atď.

ch) Dvor ZŠ s MŠ Brusno a oprava chodníka. Pri rodinnom dome č. 626/26 boli urobené opatrenia, aby voda z cesty a chodníka netiekla k nehnuteľnosti vlastníčky rodinného domu a nespôsobovala jej škodu na nehnuteľnosti – bol vybudovaný nový odtokový žlab, kanál, drenáž, atď. To isté nás postupne čaká na ulici Kakatka, na ulici Oremľaz, a na ulici Lúka (Pod Hotelom).

i) Spadnutý strom na ulici Pod Dubinkou. Dňa 18. 08. 2021 spadnutý strom (borovica) vplyvom príválových dažďov s vetrom na ulici Pod Dubinkou (pri RD pani V. Sojakovej), cestou na záhradky. Výrub 47 ks borovic sa mal uskutočniť vo vegetačnom období. Vzhľadom na to, že sa odvolala nezisková organizácia Nufia z Košíc, výrub sa vo vegetačnom období neuskutočnil.

Je tam ohrozený majetok a zdravie. Kto ponesie zodpovednosť, ak sa niečo stane a strom z obecného pozemku zničí majetok pani Sojakovej?

j) Veterná kalamita v Banskej Bystrici a okolí – popadané stromy. Dňa 18. 08. 2021 od 01.00 hod. do 10.30 hod. zasahovali 4 členovia (pilčici) DHZO Brusno pri veternej kalamite v Banskej Bystrici, v Nemciach, v Tajove, atď. Poďakovanie zúčastneným hasičom za pomoc blíznym v čase núdze.

j) Nákladné motorové vozidlo Iveco Daily. Zakúpené jazdené nákladné motorové vozidlo Iveco Daily pre potreby obce. Staré motorové vozidlo Iveco ML bolo v nevyhovujúcom technickom stave.

k) Vyčistený potok Brusnianka. Pracovné rokovania a stretnutia s predstaviteľmi Lesov SR š.p., Odštepného závodu Slovenská Ľupča ohľadom vyčistenia koryta potoka Brusnianka. „Lesáci“ si náš potok zobrali za prioritu a v rekordne krátkom čase sa podarilo vyčistiť koryto potoka Brusnianka od nánosov a naplavenín. Vyčistili koryto toku aj popod most na Okružnej ulici pri Hasičskej zbrojnici, kde výška naplavenín miestami dosahovala až 80 cm. Podľa údajov z Lesnej správy Brusno bolo spolu vyvezených z koryta potoka úctyhodných 630 t nánosov (piesku, štrku, hliny, atď.). Veľmi pekne chcem poďakovať Lesom SR š.p., Odštepnému závodu Slovenská Ľupča a všetkým zamestnancom, pracujúcim na Lesnej správe v našej obci, za perfektne odvedenú prácu pri čistení koryta potoka Brusnianka.

l) Pracovné stretnutie na úrade BBSK. Pracovné stretnutie u pána riaditeľa Úradu BBSK Ing. Matúša Hollého ohľadom zárubného múru pri ceste III/ triedy č. 3024 pod Domom tradičných remesiel za účasti pána Pavla Belka. Pri pracovnom rokovaní boli starostom prednesené a prerokované ostatné požiadavky obce, ktoré boli pred časom zaslané v žiadosti obce Brusno, na ktoré sme doposiaľ nedostali žiadnu odpoveď.

m) Brigáda na revitalizácii chodníkov. V dňoch 07. 07. 2021 a 24. 07. 2021 boli zorganizované dve oficiálne brigády na revitalizácii chodníkov. Obidvoch brigád sa spolu zúčastnilo 30 dobrovoľníkov, niektorí prišli aj z Banskej Bystrice a Baďina. Žiaľ, nevieme si nájsť čas a spraviť niečo prospešné a pekné pre nás všetkých. Poďakovanie dobrovoľníkom za veľký kus dobre odvedenej práce. Okrem týchto dvoch spomenutých brigád bolo množstvo neoficiálnych brigád od jari, ktoré boli v réžii našich hasičov. Veľké „ĎAKUJEM“ za pomoc pri revitalizácii chodníkov a za pripravené občerstvenie pre brigádnikov.

n) Klimatizácia na Obecnom úrade. V štyroch kanceláriách na poschodí obecného úradu bola zakúpená a namontovaná konzolová klimatizácia zn. Sinclair. Teplota v priebehu horúcich letných dní dosahovala v uvedených kanceláriách v poobedňajších hodinách cez 30°C. Klimatizácia prispeje k vytvoreniu priaznivejšieho prostredia pre zamestnancov obecného úradu.

o) Kniha Čarovné Horehronie. Vyšla publikácia s názvom „Čarovné Horehronie“, do prípravy ktorej sa zapojila aj naša obec. Kniha je turistickým sprievodcom po obciach nášho krásneho regiónu.

p) Muzikálový festival Jozefa Bednáríka. V dňoch 20. a 21. 08. 2021 sa uskutoční v Kúpeľoch Brusno 14. ročník Muzikálového festivalu Jozefa Bednáríka. Vybavené sú zľavnené vstupenky pre občanov s trvalým pobytom v obci Brusno. V piatok 20. 08. 2021 vstupenka za 5,- € a v sobotu 21. 08. 2021 za 10,-€.

r) Vianočná výzdoba námestia a parku. Predložený návrh a vizualizácia novej vianočnej výzdoby na námestí a v parku poslancom OZ.

s) Poďakovanie pani doktorke MUDr. Márii Kuniakovej. Osobné poďakovanie starostu pani doktorke MUDr. Márii Kuniakovej za prácu všeobecnej lekárky, ktorú vykonávala v našej obci. Poďakovanie za zabezpečenie lekárskej starostlivosti i za ľudský prístup k pacientom v časoch pokojných aj v časoch pandémie spôsobenej ochorením COVID-19.

t) Záhradný architekt. Osobné stretnutie so záhradným architektom za účelom riešenia a oživenia parkov v našej obci. Z jeho

strany prebieha zatiaľ spracovanie návrhu na obnovu dvoch parkov. Pracovná pozícia „záhradník“ bude do budúcnosti pre obec nevyhnutnosťou, či ako stály zamestnanec alebo na dohodu.

u) Stojiská zabezpečené proti meveďom. Povinnosť zabezpečiť kontajnerové stojiská pred vniknutím medveďa hnedého sa po novom vzťahuje na 360 lokalít Slovenskej republiky (aj na našu obec). Pôvodne bolo 151 lokalít, úpravu presadilo Ministerstvo životného prostredia SR v novelizovanej vyhláške š. 348/2020 Z.z.

3. Informácie zástupcu starostu obce:

a) Vysporiadanie pozemkov pri Základnej škole s materskou školou parcela registra „C“ 1352/1 vedená na LV 811, parcela registra „E“ 247/1 vedená na LV 2069, parcela registra „E“ 246/1 vedená na LV 2849, parcela registra „C“ 1356/5 vedená na LV 2848.

C/ukladá

1. Obecnému úradu informovať žiadateľov o neschválení žiadostí.
2. Obecnému úradu vypracovať znalecký posudok na určenie hodnoty predmetu predaja pozemku parc. č. C KN 1653/12, zastavané plochy a nádvoria o výmere 888 m².
3. Obecnému úradu vyzvať žiadateľa na doplnenie žiadosti o geometrický plán na vymedzenie pozemku pre dlhodobý prenájom.
4. Obecnému úradu dať vypracovať znalecký posudok na určenie hodnoty pozemku pri Základnej škole s materskou školou Brusno, parcela registra „C“ 1352/1 vedená na LV 811, parcela registra „E“ 247/1 vedená na LV 2069, parcela registra „E“ 246/1 vedená na LV 2849, parcela registra „C“ 1356/5 vedená na LV 2848.

Peter Ivic

Uznesenia z dvadsiateho tretieho zasadnutia

Obecného zastupiteľstva obce Brusno konaného dňa 21. septembra 2021

A/schvaľuje

Nájomnú zmluvu pre nájomcu NOVAMED VLD, s.r.o., Bernolákova 10, 974 05 Banská Bystrica, časti nebytových priestorov v budove zdravotného strediska na ulici Športovej č. 535/1, LV č. 752, parcela C KN č. 945/3, k. ú. Brusno. Celková výmera podlahovej plochy určenej na užívanie je 64,66 m², v členení:

1.	1. 10 čakáreň	7,00 m ²
2.	1. 14 sestra	12,00 m ²
3.	1.15 ambulancia	17,50 m ²
4.	1. 16 zázemie + WC	4,30 m ²
5.	1.27 sklad	7,00 m ²
- spoločné priestory 1/3 plochy miestnosť č 1.09, 1.20, 1.21, 1.22, 1.23, $(23+12+4,8+5,4+5,4)/3 = 16,86$ m² za účelom prevádzkovania lekárskej ambulancie.

Peter Ivic

Informácie obecného úradu

Zmena v poskytovaní lekárskej starostlivosti v Brusne

Starosta obce Brusno, Ing. Jozef Šimeček na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Brusno dňa 19. 08. 2021 poďakoval pani MUDr. Máriu Kuniakovej pri príležitosti jej odchodu do dôchodku za prácu vykonanú v našej obci a odovzdal jej ďakovný list v tomto znení:

Vážená pani doktorka, MUDr. Mária Kuniaková,
dovoľte mi, aby som Vám v mene obce Brusno poďakoval za Vašu prácu všeobecnej lekárskej, ktorú ste vykonávali v našej obci. Ďakujeme Vám za zabezpečenie lekárskej starostlivosti i za Váš ľudský prístup k pacientom v časoch pokojných aj v časoch pandémie spôsobenej ochorením COVID-19. Veľmi si vážime Vami kvalitne vykonanú prácu a prajeme Vám pevné zdravie, veľa síl a radosti zo života.

S vďakou

Ing. Jozef Šimeček
starosta obce

Pani riaditeľka, keď naša všeobecná lekárska, pani doktorka MUDr. Mária Kuniaková, oznámila svoj odchod do dôchodku, občania Brusna mali trochu obavy, ako bude v Brusne ďalej poskytovaná všeobecná zdravotná starostlivosť. Preto sme s uspokojením privítali záujem spoločnosti NOVAMED VLD o poskytovanie tejto zdravotnej starostlivosti v našej obci. Viete nám priblížiť, čo viedlo NOVAMED VLD k tomu, že prejavil tento záujem, resp. ako sa NOVAMED VLD dostal do Brusna?

K obvodu v Brusne sme sa dostali na základe ponuky MUDr. Márie Kuniakovej. V Banskej Bystrici prevádzkujeme ambulanciu všeobecného lekára a máme skúsenosti s poskytovaním primárnej starostlivosti. Brusno a jeho okolie poznáme, vieme nás s ním rodinné korene, preto nás táto ponuka oslovila.

Aké máte konkrétne predstavy o poskytovaní všeobecnej zdravotnej starostlivosti v Brusne? Máme na mysli hlavne počet ordinálnych dní v týždni, resp. ordinálnych hodín denne.

Ordinovať budú zatiaľ dvaja lekári, MUDr. Mária Kuniaková a MUDr. Benjamín Borš, predbežne tri dni v týždni: v pondelok a stredu bude ordinovať MUDr. Mária Kuniaková a vo štvrtok MUDr. Benjamín Borš. Pracujeme na získaní lekára na plný úväzok. Uvedomujeme si, v akej situácii sú občania Brusna tomu, aby sme našli dlhodobé personálne riešenie na tejto pracovnej pozícii. Obavy však máme z perspektívy odboru všeobecné lekárske, pretože nevidíme žiadnu jasnú víziu zo strany vedenia tohto štátu. Vyvineme maximálne úsilie, aby sme našich lekárov motivovali k práci na tejto ambulancii. Nedostatok lekárov primárnej starostlivosti je takmer na celom svete, preto nemáme ilúzie, že práve Slovensko nájde rýchle a vyhovujúce riešenie.

Takže pri poskytovaní lekárskej starostlivosti sa budú striedať dvaja lekári?

Zatiaľ áno, ale pokladáme to len za dočasné riešenie. Akýkoľvek pokus o spresnenie vývoja personálnej situácie by bol teraz predčasný. Pýtate sa na lekárov, ale nezabúdajme na veľmi dôležitú osobu, ktorá bude spolupracovať s našimi lekármi. Zdravotná sestra

Od 1. 10. 2021 má prenajaté priestory všeobecného lekára v zdravotnom stredisku v Brusne spoločnosť NOVAMED VLD, s.r.o. Oslovili sme p. MUDr. Ľubicu Findovú, PhD., riaditeľku spoločnosti NOVAMED VLD, aby našich čitateľov poinformovala o tom, aké predstavy má táto spoločnosť o poskytovaní všeobecnej zdravotnej starostlivosti v našej obci.

Mgr. Ľubica Priesolová v ambulancii pracuje niekoľko rokov a je dôležitým prvkom určujúcim kvalitu komunikácie medzi pacientami a ambulantnými lekármi. Bude v práci aj v dňoch, v ktorých nebudú prítomní lekári, čo čiastočne skompenzuje negatívnu stránku trojdňového pracovného režimu. A okrem toho MUDr. Benjamín Borš ordinuje okrem štvrtku, keď je v Brusne, každý deň v ambulancii v priestoroch polikliniky Novamed. V prípade potreby, môže pacient prísť do Banskej Bystrice alebo môže v prípade náhlych stavov kontaktovať lekára telefonicky.

Do starostlivosti pani MUDr. Márie Kuniakovej patril aj obvod Medzibrod. Bude poskytovať Novamed VLD zdravotnú starostlivosť aj v Medzibrode?

Bohužiaľ, v Medzibrode ambulanciu otvárať neplánujeme. Občania Medzibrodu sú u nás vítaní, rozhodnutie, či sa prihlásia do Brusna, závisí od nich. Platí slobodná voľba lekára a pokiaľ nevznikne situácia, že hrozí preťaženie lekára a tým riziko medicínskej chyby, s pacientami radi podpíšeme dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Pacienti používajúci internet nájdu tlačivo na uzavretie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s našou ambulanciou na webovej stránke spoločnosti NOVAMED, spol. s r.o. Tí, ktorí nepoužívajú internet, budú mať tlačivo k dispozícii priamo na ambulancii alebo ho s nimi vyplníme priamo cez spomínanú internetovú stránku.

Ján Vaník

Projekt

Názov projektu: „Wifi pre Teba v obci Brusno“

je spolufinancovaný Európskou úniou.

Cieľ projektu:

Cieľom projektu je vybudovanie bezplatného WIFI pripojenia pre občanov a návštevníkov obce na verejných priestranstvách v obci.

Nenávratný finančný príspevok: 12 825,00 €

Riadiaci orgán:

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Obec Brusno vyšla v ústrety svojim občanom a návštevníkom obce a v rámci projektu „Wifi pre Teba v obci Brusno“, s pomocou Európskych štrukturálnych a investičných fondov a v spolupráci s dodávateľom Slovak Telekom a.s., vybudovala a koncom septembra 2021 odovzdala do užívania prístupové body na miestach komunitného života, ktoré poskytujú bezplatné wifi pripojenie k širokopásmovému internetu dostupné pre každého.

Všetky prístupové body sa v zozname dostupných wifi sietí na zariadeniach identifikujú ako „WiFi pre Teba“ a po úspešnom pripojení sa každému užívateľovi zobrazí uvítacia stránka.

Obec Brusno bude minimálne ďalších 5 rokov zabezpečovať prevádzku, servis, údržbu, ako aj aktualizáciu vybudovaných zariadení a ich bezpečnosť.

Prístupové body sú umiestnené na týchto verejných priestranstvách:

Zdravotné stredisko, Športová 535/1, 976 62 Brusno,
2 externé prístupové body (antény) pokrývajúce detské ihrisko a námestie pri zdravotnom stredisku;

Požiarna zbrojnica, Okružná 144/2, 976 62 Brusno,
2 externé prístupové body pokrývajúce priestor pred požiarnou zbrojnicou, vrátane parku pri železničnej trati;

Základná umelecká škola, Pod Dubinkou 212, 976 62 Brusno,
1 externý prístupový bod pokrývajúci priestor detského ihriska pri základnej umeleckej škole;

Kotolňa a garáže, Športová 553, 976 62 Brusno,
2 externé prístupové body pokrývajúce park a priestor pod hotelom Brusno;

Miestne kultúrne stredisko, Záhumnie 644/44, 976 62 Brusno,
3 interné prístupové body pokrývajúce interiér miestneho kultúrneho strediska – priestory vestibulu, kinosály a spoločenskej miestnosti na poschodí.

Október – mesiac úcty k starším

Tak, ako v prírode ubiehajú ročné obdobia, tak sa i človeku mína rôčik za rôčkom a pomaly nastáva jeseň života, čas na spomínanie. Spomienky má každý z nás pestré ako je pestrá príroda na jeseň. Nájdú sa v nich šťastné chvíle a najkrajšie prežité roky, ale aj vážne a smutné obdobia.

Prežité roky pribúdajú nenápadne, človek si ich pri každodenných udalostiach ani nestačí uvedomovať. Sem-tam niečo zabolí, zdravie už nie je to, čo bývalo, akosi už nestíha porobiť robotu, ktorá mu v minulosti nerobila problémy. Ubúda síl, pribúda vrások, vlasy sa pokrývajú striebrom.

Mesiac október je už tradične časom, kedy prejavujeme možno trochu viditeľnejšie úctu a lásku voči našim starším spoluobčanom,

hoci sme si veľmi dobre vedomí toho, že úcta k starším by mala byť úprimná a sústavná počas celého roka, nielen počas mesiaca, ktorý je na to špeciálne vyhradený. Starší ľudia si ju určite zaslúžia.

Chcem vám, milí naši seniori, v mene obce Brusno, aj v mene svojom poďakovať za vaše životy, za hodnoty, ktoré ste odovzdávali a stále odovzdávate vašim blízkym, i za tie, ktoré ste dlhé roky vytvárali svojou prácou. Veď človek je krásny nielen vtedy, keď má svižný krok. Človek je krásny najmä vďaka múdrosti, ktorú získal zo svojich životných skúseností.

Prajem vám pevné zdravie, veselú myseľ, veľa elánu, radosti zo života a dôvodov na úsmev. Prežité ďalšie roky obklopení láskou, úctou a pozornosťou svojich najbližších. Nech sú dni vášho zrelého veku prepletené vďačnosťou od nás všetkých. Nech je vaša jeseň života plná hrejivých farieb, z ktorých každá sa bude viazať na jedno krásne prežité obdobie.

Jozef Šimeček

Tenisový kurt – stav a zámer

Pred časom sme v Čipkárskych zvestiach uverejnili informáciu o stave tenisového kurtu, ktorý sa pre nevyhovujúcu kvalitu nedá herne využívať. Predpokladali sme, že sa podarí rekonštrukcia ešte v r. 2021. Keďže nebol presne známy detailný stav povrchu ani predpokladané náklady na rekonštrukciu, nebola táto akcia zahrnutá do rozpočtu na rok 2021.

V priebehu roku 2021 boli prizvané odborné firmy na posúdenie stavu kurtu, pričom bola vykonaná sonda na zistenie celkovej

štruktúry. Bolo konštatovaná chyba v celkovej skladbe povrchu, v dôsledku toho je nedostatočný a nerovnomerný odskok lopty. Umelý povrch nespĺňa požiadavky rovnosti podľa EN 14 877 a bezpečnosti prevádzky. Presnejšie povedané, rekonštrukcia kurtu voľbou povrchu umelá ANTUKA s kameninovou podložkou, ktorý bol položený na pôvodný povrch „umelá tráva“ bez jeho odstránenia, spôsobila vznik vzduchovej medzery a tým veľkého tlmiaceho účinku, spojeného s nerovnomernosťou po celej ploche ihriska. Umelé čiary osadené do umelého povrchu ANTUKA prevyšujú povrch a nemajú požadovanú rovinnosť.

Navrhovaný postup riešenia tohto zlého stavu kurtu odporúča v prvom stupni odstránenie použitých nevhodných jestvujúcich vrstiev a následne zhotovenie finálnej úpravy.

Finálna úprava je navrhovaná v troch variantoch:

- umelá tráva podľa zodpovedajúcich noriem pre tenisové ihriská s potrebou zodpovednej pravidelnej predpísanej údržby,
- umelý športový povrch, napr. ACRYL,
- umelý povrch, napr. EPDM – Epufloor BP 1.

Predpokladáme, že z hľadiska dlhodobiejšieho zachovania maximálnej kvality a garancie životnosti povrchu a tiež potreby minimálnej údržby, by bolo vhodné sa rozhodnúť pre umelý povrch ihriska.

V každom prípade je potrebné odstrániť terajšie vrstvy a následne finalizovať schválený povrch. Celkový náklad na takéto riešenie predstavuje investíciu cca 40 až 60 tisíc EUR, podľa zvoleného variantu. Náklady na odstránenie a likvidáciu terajšieho povrchu z toho predstavuje cca 13 tisíc EUR. Aktuálny prudký rast cien stavebných materiálov prudko rastú, výsledná suma môže byť oveľa vyššia.

Obecné zastupiteľstvo sa touto problematikou bude zaoberať pri príprave rozpočtu na rok 2022.

Peter Ivic

Základná umelecká škola v Brusne

Zamyslenie na začiatku školského roka

Školský rok 2021/2022 sme privítali iba nedávno. Každý z nás, či už ako pedagóg, rodič alebo žiak, sledoval celé leto situáciu okolo pandémie Covid 19 a veril, že v septembri bude všetko „OK“. A tak dali koncom augusta pedagógovia ZUŠ hlavy dokopy a spoločne začali pripravovať plány na nový školský rok. Vedeli sme, že začiatok bude ťažký a hlavne iný ako po minulé školské roky. Zažili sme a vieme, že vyučovanie „online“ kladie veľké nároky nielen na

samotných pedagógov a žiakov, ale určitú zodpovednosť prenáša aj na rodičov, ktorí majú toho tiež dosť.

Pandémia – nepandémia, pracovať a plánovať treba. Aj v tomto školskom roku sme si pre Vás naplánovali koncerty, vernisáže, výstavy a vystúpenia, ktoré chceme realizovať pri rôznych príležitostiach. Pripravujeme Dobový koncert v barokovom štýle, na ktorom vás veľmi radi privítame v čase, keď sa aktuálna zlá pandemická situácia upokojí. O ďalších pripravovaných akciách: pri príležitosti úcty k starším, Mikuláša, Vianoc, či iných, vás budeme priebežne informovať. Koncerty a vystúpenia budú realizované podľa platných hygienických pokynov a smerníc Úradu verejného zdravotníctva. Plánov je veľa, ale všetko bude závisieť od vyvíjajúcej sa pandemickej situácie.

Všetci sme zvedaví, čo nám školský rok 2021/2022 prinesie. Dúfame a veríme, že bude k nám všetkým lepší. Mohol by byť opäť taký „obyčajný“ ako tie predcovidové.

Zuzana Kučeráková

Koniec sezóny

Pri ceste z Banskej Bystrice (moja rodina vám to môže potvrdiť) je pre mňa veľkým potešením zájsť do Slovenskej Ľupče na zmrzlinu. Tak to bolo aj poslednú septembrovú nedeľu. Pri státi v rade na vy-túženú maškrtu som zachytila slová: „Tak vám želáme šťastnú cestu domov a dovi na budúci rok. Dúfame, že na rok zase prídete. Už teraz sa tešíme!“ A pán zmrzlinár z Balkánu súhlasne prikývol a štedro položil do kornútka každému jednu „grátis“. Mne sa ušla jahodová. Poďakovala som sa a už som cestou domov vychutnávala lahodnú maškrtu. Títo ľudia na jar musia odísť z domu. Každodenne

kačičiek, ale i mnoho odpadu vo vode – to všetko sme zažili na vode. Zastávka bola v Grajciari. Hranolky musia byť, k tomu ešte niekoľko vyprázaných syrov, alebo niečo iné. Po pohári kofoly sme v ceste pokračovali. Pokyny na pádlovanie už boli koordinovanejšie, cesta

miešajú paletu chutí pre naše maškrtné jazyčky. Od rána do večera, od pondelka do nedele, od jari až do jesene. Ďakujeme. A nielen vám patrí vďaka. V našej obci je spoločnosť Rafting Hrona. Poskytuje možnosť splavu našej rieky na voliteľnom úseku. Keď som ponúkla mojim žiakom zo VI. B triedy splav, deti boli nadšené. Náš splav bol ukončením raftovej sezóny na Hrone. Vďaka obetavým rodičom a pánovi Bedrikovi sme sa 14. septembra nalodili do troch raftov. Skontrolovali sme bezpečnostné vesty detí, každý dostal do ruky pádlo, veci sme dali do barelov a už sa išlo. Spolupráca detí pri každom zábere, zvládnutie kritického úseku Pod kráľovnou, krdle

sa ku koncu zmenila na súťaž, kto bude prvý na Mlynčoku. Kemp bol úplne prázdny. Po vylodení sa deti pustili do volejbalu. Bolo teplé popoludnie. Krásny koniec sezóny. Po chvíli už prišiel po nás mikrobús z Brusna. Odviezol rafty a potom ešte dve cesty s deťmi. Jedna do Medzibrodu a druhá do Brusna. Ochotne, bez problémov. S úsmevom a ochotou. Od jari až do jesene. Pre rôzne skupiny, pre ľudí z celého sveta. Nehľadiac na osobné záujmy, vždy počujeme: „Jasné, rafty sú nachystané, vesty pre všetkých sú v člne. Zavolajte, kedy mám po vás prísť!“ Aj keď vodáci niekedy pokazia pumpu, či narobia problémy, akcia je zo strany pána Bedrika stopercentná. Ďakujeme a už teraz sa tešíme na splav na budúci rok.

Anna Vaníková

„POSLANCI školského parlamentu“

Vytvorenie a fungovanie parlamentu je prejavom demokratizácie a humanizácie súčasnej modernej školy 21. storočia. Školský parlament je inštitucionalizovaná reprezentatívno-demokratická forma spoločného rozhodovania a súčinnosti pri plánovaní a realizácii školského života a vyučovania. Cieľom školského parlamentu je naučiť žiakov verejne vystupovať, vhodne argumentovať svoje názory i názory rovesníkov, niesť istú mieru zodpovednosti za život vo svojej škole a zároveň podporiť sebadôveru, samostatnosť a umožniť sebarealizáciu žiakov.

Členkami a členmi školského parlamentu ZŠ Brusno v školskom roku 2021/2022 sú:

- V. A: Lara Pohorelcová, Jakub Šnirer
- V. B: Tamara Kubančíková, Peter Chromek
- VI. A: Michaela Padúchová, Natália Grofčíková
- VI. B: Johanka Chromeková, Viktória Hudecová
- VII. A: Tobias Padúch, Natália Kurjanová
- VIII. A: Patrícia Spustová, Terézia Privrellová
- IX. A: Viktória Sláviková, Samuel Hohoš
- IX. B: Michaela Kánová, Jakub Baláž

Predsedom školského parlamentu je Tadeáš Klima zo VII. A triedy. Dovolili sme si mu položiť niekoľko otázok.

Tadeáško, povedz čitateľom Čipkárskych zvestí niečo o sebe.

Bývam v Medzibrode. Mám troch bratov – Matúša, Lucasa, Šimona Sebastiana a mladšiu sestru Noemi. Som najstarší z detí. Mám rád matematiku, rád chodím do kostola a rád staviam lego. Raz by som si chcel postaviť modelovú železniciu s vláčikmi. Rád čítam a hrám na klavíri aj na organe. S krstným sa učím programovať.

Čo sa ti v našej škole páči?

Máme dobrých učiteľov, ktorí vedú vynikajúco učiť.

Čo sa ti naopak nepáči?

Nepáči sa mi, že je v škole veľa vecí poškodených a zastaralých. Bolo by dobré zmodernizovať triedy.

Čo trápi deti v roku 2021?

Deti trápi to, čo aj dospelých – ochorenie covid -19 a obmedzenia s ním spojené.

Aká hudba sa ti páči?

Mám rád všetky druhy hudby, až na rock a rap, tie až tak nemusím.

Aký je tvoj obľúbený šport a obľúbený športovec?

Moji obľúbení športovci sú Peter Sagan a Petra Vlhová. Rád sa lyžujem, bicyklujem a plávam.

Čím chceš v budúcnosti byť, Tadeáško?

Ešte neviem, ale rád programujem, počítam a mám veľmi rád vláčiky.

Aká farba sa ti páči?

Moja najobľúbenejšia farba je modrá.

Keby si mal ísť na pústy ostrov a mohol by si zobrať 7 vecí, ktoré by to boli?

Zobral by som si čln, predpripravený dom na strome, posteľ, jedlo, pitie, oblečenie a kamarátov.

V mesiaci september 2021 uskutočnil školský parlament finančnú zbierku pre Úniu slabozrakých a nevidiacich Slovenska v škole, aj v uliciach našej obce. Dve hliadky vyzbierali 166 eur, ktoré odoslali na adresu Únie. Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli a hlavne žiakom VII. A triedy, ktorí túto akciu skvelo zvládli. Boli to: Veronika Dugátová, Janka Hladlovská, Tereza Krakovská, Karin Mózerová, Zuzka Kindernajová a Tadeáš Klima.

V mesiaci október navštívili naši žiaci Domov seniorov Hronov v Brusne pri príležitosti mesiaca úcty k starším. Žiaci pripravili pre obyvateľov domova darčeky a program, ale hlavne im už tradične priniesli úsmev, potešenie, lásku a úctu vo svojich srdiečkach.

Naši školskí poslanci sa stretávajú veľmi radi. Nehádajú sa a vedia sa dohodnúť. Žiaci jednotlivých tried predkladajú svoje návrhy a pripomienky. Medzi hlavné úlohy na tento rok patrí:

– separovanie odpadu – na chodbách našej školy sú farebné tašky na odpad – aj žiaci našej školy chcú prispieť k ochrane našej planéty Zem,
– zber vrchnáčikov z umelohmotných fliaš, ktorý dávame do detských domovov, alebo ľuďom, ktorí to potrebujú, najúspešnejším zberačom sa v mesiaci september stal Jakub Šnír z V. A,

– dodržiavanie hygienicko-epidemiologických opatrení v škole,
– šetrenie v škole – snaha o zodpovedné správanie sa našich žiakov.
V budúcich číslach vás budeme informovať o ďalších akciách školského parlamentu.

Anna Vaníková

Návšteva v Domove seniorov Hronov

V utorok 12. októbra 2021 navštívili žiaci našej základnej školy Domov seniorov Hronov.

„Milí ujovia, milé tety, vážené tety opatrovateľky, milá pani riaditeľka!“ tak sa prihovril prítomným Tadeáš Klima. „Prišli sme vás pozdraviť pri príležitosti mesiaca úcty k starším. Viete, že k vám radi

chodíme nielen v októbri, ale aj v inom termíne. Stala sa ale také vec, že pandémia korony nám zatvorila aj školy a nedovolila nám navštíviť vás.“

Skupinka žiakov nastúpila pred asi 40 divákov. Niektorí boli prítomní len telom, ale väčšina z nich ožila pri pohľade na šikovné deti a niektorým sa objavili v očiach aj slzičky. „My na vás myslíme stále,“ pokračoval moderátor Tadeáško. „Dnes sme prišli na malú chvíľku ku vám, aby sme vám poďakovali za váš život a aby sme vás možno aj trochu potešili. Pripravili sme si pre vás krátky program.“

Po úvodnom prihovore Johanka Chromeková, Janka Hiadlovská, Natália Kurjanová, Tomáško Sanitra a Paľka Spustová recitovali, Paľko Uhrík a Oliver Kasza hrali na gitarách. Tomáško Sanitra zaujal skupinku svojimi kúzľami s kartami, Tereška Privrellová a Renko Balko spoločenskými hrami. Deti so sebou priniesli aj darčeky, ktoré vyrobili v škole. Potom, pri hudbe skupiny Kollárovci, spolu maľovali záložky a rozprávali sa. Toto stretnutie dvoch rôznych generácií je vždy obohatujúce pre obidve strany. Ujom a tetám v domove prinesie pookratie a radosť a deťom dá do ich srdiečok existenciu reality, v ktorej je staroba, choroba a často i pocit osamelosti. Prvé stretnutie dieťaťa s takouto skutočnosťou je často prekvapivé, ale naše deti sú veľmi citlivé a rozumné. Tak to bolo aj dnes. V domove bola skvelá atmosféra. Deti dostali sladkosti a košíček prekvapenia s nápisom Ďakujeme. Aj my ďakujeme. Za to, že vás, starkí, starké, dedkovia a babičky, tety a ujovia, máme. Už teraz sa tešíme na návštevu u vás pred Vianocami.

Anna Vaníková

Návšteva pápeža Františka na Slovensku

Od 12. do 15. septembra 2021 naše malé Slovensko na chvíľu upútalo pozornosť svetových médií, pretože sme opäť mali to šťastie, že nás navštívila hlava katolíckej cirkvi, tentokrát pápež František.

Štvordňová návšteva po niekoľkohodinovej návšteve Budapešti počas medzinárodného eucharistického kongresu, to už je niečo, hovorila som si. Chvíľu som aj rozmýšľala, čím sme si to zaslúžili a či sme si to vôbec zaslúžili, potom som to nechala tak. Vzala som to jednoducho ako fakt, tešila sa z toho, že pápež medzi nás prišiel a čakala na každé slovo, ktoré mal pre nás pripravené – v Bratislave, Prešove, Košiciach či v Šaštíne.

Jeho myšlienky si totiž vždy rada prečítam alebo vypočujem, kdekoľvek a pred kýmkoľvek ich hovorí. Nielen preto, že ich má premeditované, ale najmä preto, že to, o čom hovorí, dokáže aj preniesť do svojho života. Nikdy v ľuďoch neprebúdzá strach a obavy. Neprikazuje, nezakazuje, ale pozýva k slobode a radosti. Jeho pontifikát sa nesie v znamení milosrdenstva, služby a prijatia. V druhom človeku sa vždy snaží vidieť „nie cudzinca, ale brata, nie protivníka, ale priateľa“, aj preto si myslím, že jeho pastoračná návšteva u nás bola veľmi dobre načasovaná v tejto dobe, keď sme v rámci spoločnosti veľmi, niekedy sa zdá, že až nezmieriteľne rozdelení.

Prišiel ku nám s odkazom pontifex – „staviteľ mostov“, nie múrov.

A aký odkaz nám vo svojich príhovoroch zanechal? V úplne skrátenej verzii najmä ten, aby sme boli solidárni, otvorení, súcitní a prijímajúci. Aby sme si vážili slobodu a dokázali ju aj zodpovedne uniešť. Aby sme na ceste nášho života neustrnuli, nestagnovali a boli dynamickí a kreatívni. Aby sme sa s inými snažili viesť dialóg a spolupracovať, aby sme voči nim nemali predsudky a príliš rýchlo, bez bližšieho poznania, ich neodsúdili. Aby sme nezabúdali na minulosť a jej temné stránky neopakovali. Aby sme nevylučovali, ale integrovali. Aby sme nestrácali čas zbytočnosťami a nezabúdali sa stretávať tvárou v tvár. Aby sme sa nenechali znechutiť a nepodľahli pesimizmu, strachu, hnevu a nenávisti. Aby sme sa neuzatvárali v schémach, v mylných interpretáciách a v nezrozumiteľnom jazyku. Jednoducho, aby sme nebanalizovali lásku.

Pápež František pre nás sformuloval doslova životný program, ktorý sa možno nie práve najľahšie uvádza do praxe. Ale každá snaha sa cení. Aj tá každodenná, individuálna, pretavená do malých a na prvý pohľad nie veľmi viditeľných krokov. Ved' „vyjsť na perifériu“ nemusí hneď znamenať utekať na Luník IX. Postačí aj snažiť sa lepšie spoznať niekoho, kto nám nie je práve sympatický, alebo odpustiť niekomu, komu sme už roky odpustiť nedokázali, alebo... Každý má v sebe perifériu viac ako dost.

Pápež František prišiel a zasial semienko. Je len na nás, či sa prijme a bude rásť.

Monika Zázrivcová

Kúpele BRUSNO

Poohliadnutie sa za 14. ročníkom Muzikálového festivalu Jozefa Bednáríka

Organizátori odovzdali ocenenia Jaroslavovi Moravčíkovi, Martinovi Kákošovi a Filipovi Renčovi

Štrnásty ročník Muzikálového festivalu Jozefa Bednáríka priniesol do Kúpeľov Brusno opäť jedinečné filmové, divadelné a muzikálové melódie, príjemnú atmosféru i výnimočné osobnosti. Brusniansku brusnicu si odniesli choreograf Jaroslav Moravčík, režisér Martin Kákoš a svoju Tabuľu slávy umiestnil na Terasu muzikálovej slávy Jozefa Bednáríka režisér Filip Renč.

„Som šťastný a vďačný, že tento ročník sa obsahom aj návštevnosťou približoval tomu, čo si pamätáme pred dvoma rokmi. Vidieť naplnenú dvoranu, tešiacich sa divákov, to je to, o čom každý organizátor sníval posledné mesiace,“ povedal organizátor podujatia **Ján Kubiš**. „Podarilo sa nám zostaviť program, ktorý oslovil široké spektrum divákov. Dramaturgicky sme ho koncipovali tak, aby každá časť programu mala svoj príbeh a vyvrcholenie. A to diváci na mieste ocenili. Ďakujem aj všetkým partnerom, bez nich by to nebolo možné.“

Režisér Jaroslav Moravčík odchádzal z Muzikálového festivalu Jozefa Bednáríka s ocenením Brusnianska brusnica. „Bolo to absolútne prekvapenie. Myslel som, že budem iba odovzdávať ocenenie, ale cítim sa veľmi šťastný. Keď premietali môj medailón a videl som zábery z môjho detstva, prisahám, ovládli ma emócie. V očiach som mal slzy šťastia a radosti. Teším sa z toho. Povolanie choreografa je reholá. Človek nikdy nevie, či a ako divák prijme jeho prácu. Vždy potom z človeka odpadne veľké bremeno,“ prezradil **J. Moravčík**, ktorý pripravoval častokrát aj trinásť premiér ročne. Choreograf opísal aj skutočnosť, aké výnimočné bolo pre neho vystupovať po opatreniach pred divákmi: „Možno som moc emocionálne založený, ale mňa tá emócia v piatok tak chytila, že som tu tancoval. Snažil som sa rozdať energiu, ktorú v sebe ešte stále mám, aj medzi divákov. A tí diváci to ocenili.“

Druhú Brusniansku brusnicu dostal od organizátorov režisér **Martin Kákoš**. „Nevedel som, že dostanem cenu. O to viac som prekvapený a rád. Navyše som ju dostal zároveň s Jaroslavom Moravčíkom. Naše vyše dvadsať rokov trvajúce divadelné dejiny sú spojené. Sme celoživotne zviazaní,“ povedal **M. Kákoš**. Rovnako tak prezradil, že

na Muzikálový festival sa chystal už dlhšie a nečakal, že po prvej návšteve odíde práve on s ocenením: „Vedel som, že tu budú priatelia a herci. Dobré mi to padlo, prísť do pekného prostredia, v ktorom som v minulosti aj točil dokument.“

Český režisér **Filip Renč** si v Kúpeľoch Brusno pripieval na Terasu muzikálovej slávy Jozefa Bednáríka svoju Tabuľu slávy. „Som veľmi poctený, že som tu. Je to moja prvá divadelná cena. Nikdy som sa nepovažoval úplne za divadelného režiséra. Som hlavne filmový a televízny režisér a scenárista,“ povedal **Renč**, ktorého do muzikálového sveta uviedol práve Jozef Bednárík. Ten mu zveril réžiu muzikálu Dracula v Južnej Kórei, pretože tam nechcel letieť: „Zveril

Filip Renč

mi svoj tajný zápisník so svojimi poznámkami k muzikálu. Ja som to potom kombináciou kórejčiny, češtiny, slovenčiny a angličtiny, rukami-nohami na mieste zrežiroval a muzikál sa tam reprízoval mnoho týždňov. Takto som sa okľukou dostal k muzikálu. Následne som dostal ponuku režirovať Kleopatru, ktorú uviedli aj tu na festivale.“

Svoje ocenenie preberal 21. augusta, teda v deň, kedy si pripomíname vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa. Túto udalosť vizuálne spracoval v známom filmovom muzikáli Rebelové. „Dnes (pozn. v sobotu 21. augusta) ho uviedli televízie v Čechách aj na Slovensku. Po 20 rokoch som teraz muzikál opäť naštudoval pre Divadlo Karlín a letnú scénu v Letňanoch. Som rád, že tento muzikál

žije ďalej a dá sa obmieňať pre nové generácie. Hovorí o dôležitých okamihoch z histórie Československa a zároveň pripomína najväčšie hudobné hity z obdobia 60. rokov, ktoré sa nám páčili a hodili sa do príbehu. V divadelnom predstavení je ich dokonca o šesť alebo sedem viac ako vo filme. Muzikál Rebelové majú radi malé deti, staršie osoby, stredná generácia... Stal sa z toho úžasný evergreen,“ povedal **F. Renč**.

Muzikálový festival Jozefa Bednáríka sa uskutočnil aj vďaka prispeniu partnerov. Jedným zo srdcových partnerov festivalu je úspešná slovenská podnikateľka **Mária Reháková**. „Pred štrnástimi

Jaroslav Moravčík a Martin Kákoš

Filip Renč

Pocta Hane Hegerovej

rokmi sme sa stretli dvaja Bystričania – ja, Pavol Hanzel a Zvolenčan Ján Kubiš,“ začala svoje rozprávanie **M. Reháková**, ktorá na Slovensko okrem iných projektov priniesla aj prvé uvedenie muzikálu Dracula a takisto muzikál Pomáda. „Chceli sme založiť niečo tu v tejto lokalite. Od začiatku sme Jankov nápad na muzikálový festival podporovali. Vedeli sme, že je veľmi dôsledný, keď sa do niečoho pustí. Som rada, že niečo takéto existuje a mrzí ma len to, že si nášho najlepšieho muzikálového režiséra Jozefa Bednáríka pripomíname len takto málo.“

Na tohtoročnom festivale vystúpil aj Milan Markovič so svojím MM kabaretom. „Mal som veľmi vrúcny vzťah k Jozefovi Bednáríkovi.

Mal som možnosť sa s ním zoznámiť, keď ma okolnosti dotlačili k tanečnej súťaži v televízii. On bol medzi porotcami a veľmi som si s ním porozumel. Mal taký ľudský pohľad a názor na to, čo vidí a počuje,“ povedal **M. Markovič**.

„Teraz si potrebujem trochu oddýchnuť a absorbovať všetky emócie. V hlave však už plánujem program na ďalší rok a už sme na ňom aj začali pracovať. Teším sa, ako donesieme opäť niečo navyše a s priaznivcami muzikálu, filmovej a divadelnej hudby, operety a šansónu sa opäť stretneme tu, v krásnych horách, v príjemnom prostredí a budeme si užívať vzájomnú spoločnosť,“ povedal na záver **Ján Kubiš**.

Kúpele BRUSNO

Prírodná minerálna voda Brusnianka – REGIONÁLNY PRODUKT HOREHRONIE

V historických priestoroch hradu v Slovenskej Ľupči sa v utorok 24. augusta 2021 konalo slávnostné odovzdávanie certifikátov Regionálneho produktu HOREHRONIE novým držiteľom v poradí už tretej výzvy v rámci projektu regionálnej značky.

Medzi ocenenými v kategórii poľnohospodárske a potravinárske výrobky bola aj naša Prírodná minerálna voda Brusnianka.

Je to značka kvality, ktorá sa používa na označenie výrobkov, produktov a služieb s pôvodom v regióne Horehronie.

Stretnutie šesťdesiatnikov

Hovoriť koľko máme rokov? No a čo. Bez problémov. Myslím, že človek by sa nemal hanbiť za žiaden rok vo svojom živote. Nech už prežije čokoľvek. Určite je v každom jednom veľa radosti, krásy a dobra. A aj keď si to moji žiaci určite často nemyslia, myslím, že s odstupom času prídu na to, aké dobré roky prežili v škole. Tak sme si to hovorili aj my, na stretnutí zo Základnej deväťročnej školy v Brusne. Boli sme tri triedy – IX. A, IX. B a IX. C.

11. septembra 2021 sa stretlo 36 spolužiakov, ktorí sa rozlúčili na záverečnom večierku v medzibrodskom Klube v roku 1976. Odvtedy sme sa stretli už veľakrát, ale tohtoročné stretnutie malo zvláštnu atmosféru. Veď väčšina z nás nedávno dovŕšila 60 rokov života. Stretli sme sa v Miestnom kultúrnom stredisku v Brusne. Prišli medzi nás aj naša prváčka pani učiteľka Elenka Kováčiková a naša triedna učiteľka IX. A triedy, Zdenka Bakšová. Naš spolužiak Števkó Kocka prekvapil pani učiteľku, keď im ako darček doniesol svoje obrazy. V IX. C bola triedna pani učiteľka Mária Čabáková a triednym učiteľom IX. B bol pán učiteľ Rudolf Plško. Ten síce neprišiel, ale prekvapil nás, lebo nám poslal napísaný príhovor, ktorý sme si na stretnutí prečítali. Jeho slová nás všetkých veľmi prekvapili a potešili.

Naše stretnutie bolo, ako vždy, príjemné, družné a veselé. Niektorí prišli napriek zdravotným problémom, niektorí dokonca s barlamami. Boli aj takí, ktorí sa našich pravidelných stretnutí dávno nezúčastnili a cítili sa zvlášť, kým sa trošku rozkukali a zorientovali. Ale to trvalo len chvíľku. Potom už bol čas na družné rozhovory a spomienky do hlbkej noci. Navštívili sme aj areál našej školy a hoci je zmenená na nepoznanie, predsa sme tam našli kopu spomienok. Spomínali sme na naše triedy, na „betónku“, chemickú učebňu, na cvičenie na chodbe, na maličkú jedáleň a skvelé kuchárky, na skupinovú prácu na matematike, na spartakiádu, aj na školské výlety. Spomínali sme aj na spolužiakov, ktorí nás už opustili. Boli to Janko Kliment, Peťo Abašanov, Danko Šnír a Mirko Pipich. Nikdy na vás nezabudneme! Priateľstvo je krásne a my – spolužiaci z nášho ročníka – si ho chceme udržiavať aj naďalej.

Anna Vaníková

Rudolf Plško – príhovor

Čas letí jak vtáci nedozierni,
spieva o čase náš bard.
Náš spoločný čas plynie vo vodách Hrona.
Spomienky bývajú klamlivé,
ale bez nich by sme nemali mladost'.
Dnes už neviem,
či vy ste boli mojimi učiteľmi
alebo naopak.
Všetci sme dospeli.
Každý z nás má svoju minulosť.
Spoločné roky v škole
však majú inú príchut'.
A inak sú zafarbené.
Pre mňa bol každý žiak
mojim dieťaťom.
Aj dnes ma poteší
každý váš úspech.
Sledujem spoza brán času,
kto ako žijete.
A ja vám ďakujem,
že sme boli spolu,
že vám škola dala, čo škola mala dať.
Ďakujem ešte raz.
Ja školu som mal rád,
ak viete o čom hovorím.
Moja škola, to ste vy
a všetci ostatní
moji milí žiaci
v dospelom košari.
Bez pátosu a silných rečí
život váš v pokoji a porozumení nech beží.
Na cestičky a méty
nech vám každodenne slnce svieti.
Čo je to desať či sto rokov?
Len krátky záblesk času.
Život má útrapy,
život má svoju krásu.
Ešte ďalšie roky pre vaše stretnutia.
Je šťastím s priateľmi posedieť si v kruhu,
je šťastím mať niekoho rád,
je šťastím priateľstvo rozdávať.

Ďakujeme, pán učiteľ, za vaše múdre slová.

Kedysi a dnes – detské hry

(pokračovanie)

V minulom čísle Zvestí som sa snažil priblížiť vám niektoré hry, ktoré sme sa hrávali, keď sme boli malí. Samozrejme, že som pritom na veľa hier zabudol. Po vyjdení minulého čísla mi to pripomenuli niektorí moji vrstovníci/čky, a tak som sa rozhodol napraviť túto chybu a napísať pokračovanie. Málo som napríklad spomínal dievčenské hry. Dievčatá sa samozrejme rady hrávali **s bábikami**. Boli to zväčša kaučukové bábiky, tie drahšie už mali aj vlasy a niektoré boli dokonca „chodiace“. Vozili ich v kočiaričkách alebo ich len tak nosili na rukách. Ak sa bábam po čase zodrali šaty, staré mamy a mamy im dokázali ušit' nové. Nás, chlapcov, to ale veľmi nezaujímalo. Dokonca ani taká didaktická hra **na otca a mamu** nebola pre nás príliš zaujímavá. Asi preto, že dievčatá (akože mamy), ktovie prečo, nám (akože otcom) dirigovali, čo máme robiť. A hra, to je voľnosť, aj keď s určitými pravidlami. Takisto hra **na školu** bavila viac dievčatá, ako chlapcov. Zvlášť, keď najstaršia dievčina mohla byť učiteľkou. U chlapcov táto hra končievala často prepadnutím, dvojkou z chovania alebo záškoláctvom. Naproti tomu, keď sme sa hrali na indiánov, dievčatám sa to celkom páčilo, najmä tým dlhovlasým. Byť Rybanou alebo Nšo-či bolo pre ne lákavé. Pri skrývačkách alebo naháňačkách bolo jedno, kto je chlapec a kto dievča. Behať a skrývať sa vedía predsa všetci. Spoločne sme sa hrávali aj na slepú babu, občas aj zlatú bránu alebo hru cukor, káva, mlieko, čaj. **Slepá baba** je známa hra, pri ktorej jeden hráč so zaviazanými očami chytá ostatných. Tí môžu byť potichu alebo sa môžu prezrádzať tieskaním, lúskaním či inými dohodnutými zvukmi. Ak sa podarí slepej babe niekoho chytiť, robí slepú babu chytený a hra pokračuje. Pri **zlatej bráne** si dvaja hráči stojaci proti sebe spojili ruky nad hlavami, čím vytvorili bránu a ostatní popod túto bránu dookola prechádzali, pričom spievali: „Zlatá brána otvorená, zlatým kľúčom podoprená, kto do nej vojde, peniažtek nájde, či je ona, či je on, nepustí ho z brány von.“ Keď dospievali, hráči, čo predstavovali bránu spustili ruky dolu a kto zostal uväznený v ich rukách, vystriedal jedného z nich a hralo sa ďalej. Pri hre **cukor, káva, mlieko, čaj** jeden hráč „žmúril“ otočený k stene a odriekaval: „Cukor, káva, mlieko, čaj,“ a potom sa otočil. Medzitým sa ostatní hráči snažili zo základnej čiary priblížiť k žmúriacemu čo najbližšie a zastat' skôr, ako sa otočí, aby ich nezbadal v pohybe. Kto bol pristihnutý pri pohybe, musel sa vrátiť na základnú čiaru. Víťazom bol hráč, ktorý sa dostal tak blízko k žmúriacemu, že ho mohol „vyklepať“ s výkrikom „čokoláda“. V ďalšej hre žmúril on. Naháňačkových hier sme mali v repertoári dosť. Dokonca si spomínam na skoro hororovú hru **krvavé koleno**, ktorá sa mi už v tých časoch zdala dosť zastaraná. Odriekalo sa pri nej: „Odbila desiata hodina, krvavé koleno spí, odbila jedenásta hodina, krvavé koleno spí, atď.“ Keď sa krvavé koleno zobudilo, začalo naháňať deti. Myslím, že dnešné deti už ani nevedia, že taká hra niekedy bola. Spolu s dievčatami sme sa hrávali aj so švihadlom. Najmä hru desať, deväť... alebo biela – modrá – červená. Pri hre **desať, deväť...** sa skákalo na švihadle najprv desať skokov znožmo, potom deväť s prekříženými nohami, potom osem na pravej nohe, sedem na ľavej, šesť striedavo oboma nohami, päť znožmo s krútením švihadla dozadu, štyri v podrepe a tri, dva, jedna sa museli skočiť bez prerušenia tri skoky znožmo, dva s prekříženými nohami, raz na jednej nohe a nakoniec „vajce“ s prekříženými rukami. Keď sa skákajúci pomýlil, zapamätal si, pri ktorom čísle sa pomýlil, aby mohol od toho čísla pokračovať, keď naň znovu príde rad, a podal švihadlo ďalšiemu. Ten išiel od desiatky a keď sa pomýlil, pokračoval ďalší. Kto prvý odskákal všetko až po „vajce“, bol víťazom.

Biela – modrá – červená bola hra so švihadlom pre troch a viac hráčov. Každý hráč mal priradenú farbu. Dvaja točili švihadlom a tretí skákal, pričom pri každom skoku menovali jednu farbu: biela, modrá, červená, biela... Na ktorej farbe sa skákajúci pomýlil, ten hráč ho potom vystriedal v skákaní. Ak bolo viac hráčov, pridali sa aj iné farby. Dievčatá okrem toho skákali aj **škôlku** alebo cez **gumu**, ale to bola pre nás nuda. Radšej sme mali **vybíjanú**, či už v kruhu alebo na ihrisku. Ak nás bolo málo, hrali sme **bedminton**, najlepšie priamo na ulici. Autá chodili v tých časoch len občas a pomaly. S dievčatami sme bedminton hrali tak, aby nám košík nepadol na zem čo najdlhšie, s chlapcami sme zasa hrávali **zaháňanú**. Udierali sme čo najsilnejšie, a snažili sa súperu zatlačiť čo najďalej. Na ulici sme sa hrávali aj iné hry. Napríklad **hokej s loptičkou**, ale to už bola výsada chlapcov. Na hokej boli najlepšie tiché uličky, kde autá nechodili. Bránky sme si urobili z drevených doštičiek, neskôr sme objavili rúrkové polkruhovité podstavce pod okrúhle záhradné reštauračné stoly, ktoré sa prestali používať a hrdzaveli niekde na kope za Bostonom. Boli to dva polkruhy nad sebou, spojené na koncoch tyčkami vo výške stola. Našli sme im nový zmysel. Stačilo pripevniť na horný polkruh hornú žrdku, na zadnú a hornú stranu natiahnuť nejaké pletivo alebo sieťku a bránka bola hotová. Hokejky sme mali kupované, len brankársku hokejku sme si vyrobili z drevených dosák. Niektorí brankári si z otcových pracovných rukavíc zhotovili aj lapačku a vyrážačku a niektorí mali aj papundeklové chrániče, ale tie dlho nevydržali. Hokej a bedminton neboli jediné športy, ktoré sme robili na ulici. Na ulici sa dalo aj **kolobežkovať a bicyklovať**. Detských bicyklov nebolo veľa, tak sme si vypomohli bicyklami rodičov. V tom čase bolo normálne vidieť malého špunta, ako sa učí bicyklovať na veľkom bicykli štýlom „popod rúru“.

Bicyklovanie popod rúru

Zdroj: dobrenoviny.sk

Kto mal detský bicykel, bol rád a kto z chlapcov mal pretekársky favorit so zahnutým kormanom, dvoma brzdami a prehadzovačkou, to už bol frajer! Takých bicyklov v tom čase bolo v dedine len pár. A ak ste mali k tomu ešte šiltovku ako Honza Smolík, boli ste jednotka. Okrem týchto športov a futbalu, o ktorom som už písal, nás bavila aj **atletika**. Niektorí chlapci z dediny už od šiestej triedy, keď sa ukázali prvýkrát na Hrách horehronskej mládeže, trénovali v Dukle Banská Bystrica a boli pre nás ostatných športovým vzorom. V disciplínach, ktoré trénovali, sme si na nich netrúfali, ale v ostatných, kde sme sa k nim snažili aspoň priblížiť, sme zvädzali tuhé boje. Skákali sme do diaľky (na školskom doskočisku), do výšky (tiež na školskom doskočisku alebo u nás v záhrade), dokonca o žrdi (to sme skúšali len u nás v záhrade, no cez 2 metre sme sa s jedľovou žrdou nedostali). Mali sme starú zhrdzavenú guľu (poriadne ťažkú), za ušetrené peniaze sme si kúpili disk, požičali ozajstný oštep, a v Kúte pod Dubinkou, medzi Hronom a železničnou traťou, sme súťažili medzi sebou, kto hodí viac. Dlhé trate sme bežali na ceste za kúpeľmi.

V kúpeľoch na kurte sme hrávali **tenis**. Tenis sa dal hrať aj na volejbalových kurtach (na hokejovom ihrisku, za kabínami dnešného futbalového ihriska). Najlacnejšia tenisová raketa sa vtedy dala kúpiť asi za sedemdesiat korún. Na hokejovom ihrisku sme v zime hrávali **hokej** alebo sme sa len tak korčuľovali (samozrejme, len ak bol urobený ľad). Večer občas bývalo verejné korčuľovanie pri umeľom osvetlení. Väčšina chlapcov už mala už v tom čase (asi r. 1970) „kanady“ a dievčatá „kraso“. „Gvintačky“ už začínali byť prežitkom. Hokej sme hrali aj na rybníku. Keď bola dobrá zima, mali sme tam ľad bez námahy. Bolo ho treba iba udržiavať. Nevýhoda rybníka bola, že nikdy nezamrzol úplne celý a keď nám puk zabľúdil na takúto časť rybníka, čľup, a bolo po puku. Museli sme hrať s iným a puky sa nám rýchlo míňali. Preto sme na rybníku často hrávali s bukovými pukmi. Napíľili sme si ich z bukových polienok približne o priemere puku. Takýto drevený puk sa neutopil. A keď sme ho aj stratili, nemrzelo nás to, veď bukových polienok mal doma v zime každý nadostač. V miernejších zimách, keď hrúbka ľadu na rybníku nebola dostatočná, robili sme si menšie ľadové plochy napr. na kurte v kúpeľoch, na školskom dvore, na Trávičke či v Tenkulke. Samozrejme, ak nemrzlo, venovali sme sa v zime iným radovánkam. Stávali sme si zo snehu snehuliakov, bunkre alebo iglu, guľovali sme sa, sánkovali, bobovali alebo lyžovali. V tom čase sa staval lyžiarsky vlek na Kopku. V jeseni sa kľúčovali kríky a upravoval sa svah, aby bolo na zimu všetko pripravené. Ako deti sme tiež priložili ruku k dielu. A pomáhali sme aj s úpravou svahu, keď napadol sneh. Ratrak nebol, tak sme čerstvo napadnutý sneh udupali lyžami a mali sme za to zopár jázd na vleku zdarma. Na Kopku sa každoročne konal lyžiarsky výcvik pre deti a školské lyžiarske preteky v slalome. Keď nebolo snehu na Kopku, pretekalo sa na Jeleňacej alebo v Sopotnickej doline pri chate Úsvit či nad Rovňou. Pod stráňou sme zasa **skákali na lyžiach**. Skokanský mostík v Hladušovej (na svahu oproti starej kotolni kúpeľov) už v tom čase nefungoval. Posledné preteky sa tam uskutočnili niekedy koncom šesťdesiatych rokov. Tak sme si postavili mostík zo snehu Pod stráňou a skákali sme. Najprv na plytšom svahu od stanice, neskôr na strmšom za Vágnerov domom. Dalo sa tam skočiť skoro dvadsať metrov. Neboli to žiadne rekordy, ale keď si teraz predstavím, že sme skákali na obyčajných lyžiach, často bez umelej sklznice a po doskoku ste sa museli rýchlo stabilizovať, lebo v prechode na dojazdovú rovinku bola medza, ktorú bolo treba zvládnuť a na konci dojazdu bol protisvah končiaci koľajnicami, som rád, že tých úrazov tam nebolo viac. Neskôr sa vybudoval ozajstný skokanský mostík o niekoľko stovák metrov ďalej a tí najlepší alebo najodvážnejší z nás prešli tam. Ale to už bola trochu iná úroveň. To už sa skákalo organizovane,

Lyžovačka na Brde

Prvé preteky na mostíku Pod stráňou

s naozajstnými skokanskými lyžami (zo začiatku s jaseňovými „trojpahovkami“, neskôr aj s modernými laminátovými lyžami s umelou sklznicou). Najprv len na snehu, neskôr aj na umelej hmote (asi od r. 1975). Ale to už neboli hry, to bol seriózny organizovaný šport a to už je iný príbeh.

Vysvetlivky:

papundekel – kartón, lepenka

kanady – druh korčúľ, hokejové korčule

kraso – korčule na krasokorčuľovanie

gvintačky – korčule, pri ktorých sa nože uchyťovali čelustami na baganče závitovým mechanizmom pomocou štvorhranného kľúča

trojpahovky – široké skokanské lyže s tromi žliabkami na sklznici

Pomoc ľuďom v núdzi – aj za hranicami našej vlasti

Boli sme v správnej chvíli na správnom mieste

V auguste zasiahla Grécko vlna lesných požiarov. Bol to dôsledok extrémne horúceho a suchého počasia. Grécko požiadalo o pomoc prostredníctvom mechanizmu EÚ pre civilnú ochranu. Slovensko reagovalo rýchlo a spolu s ďalšími štátmi vyslalo do Grécka 75 hasičov s tridsiatimi kusmi hasičskej techniky. Bol to Modul pozemného hasenia lesných požiarov, skladajúci sa zo skupín východ, stred a západ. Jedným z členov skupiny stred je aj náš občan, hasič-záchranár, **Karol Krajčír**.

Karol, aká bola cesta do Grécka?

„Dlhá. 1600 km. Stretli sme sa v sobotu večer 7. 8. 2021 v Banskej Bystrici, do Bratislavy sme dorazili v noci a v nedeľu 8. 8. 2021 sme po oficiálnych vyhláseniach. Presúvali sme sa v kolóne, rýchlosťou 90 km/hod. a v každom štáte nás sprevádzali policajné autá. Za volantom sme sa striedali počas jazdy alebo prestávok na natankovanie. Medzi sebou sme komunikovali cez vysielacie. Do pondelka rána sme spali v Srbsku, v meste Niš, v miestnej škole. Do Grécka sme dorazili v pondelok večer. Za hranicami sme sa dozvedeli, kam ideme, grécki hasiči nás dotankovali a pokračovali sme do mesta Glyfa. Okolo 22:00 hod. sme sa tu nalodili na trajekt, ktorý nás prepravil na ostrov Eubója, do mesta Agiokampos. Organizácia naložovania bola veľmi rýchla a mne sa zdala chaotická. Ale bol to veľmi dobre organizovaný chaos.“

Už pri naložovaní zdravili našich hasičov robotníci veľavravným gestom – priložením si ruky na srdce. Keď trajekt opúšťali, ľudia ich vítali na ostrove potleskom a výkrikmi „bravo“. „Boli sme unavení, nevedeli sme, čo nás čaká, ale keď vidíš, ako ti ľudia tleskajú a vítajú ťa... Policajné auto nás doviedlo na miesto kempu. Tu sme zistili, že stany sa nedajú postaviť kvôli zadymeniu. Ani cigareta sa mi nedala zapáliť. Preto nás ubytovali v meste, v telocvični, ktorá bola plná humanitárnej pomoci. Kým logisti hľadali miesto na ubytovanie, my sme hľadali vodu do troch „Beští“, aby sme boli ráno pripravení, nemôžeš predsa prísť k požiaru bez vody. Pomohli nám miestni, doviedli nás uličkami k cisterne. To boli asi 3:00 hod. ráno.“

Karol bol vodičom Beštie. Tak nazvali miestni obyvatelia cisternové auto, ktoré bolo vyrobené pre našich hasičov podľa ich požiadaviek. Má objem až 20 000 l vody. (pre porovnanie – brusnianska cisterna má objem 9 000 l, pozn. red.). Má päť náprav, pričom 2 zadné a 2 predné sú natáčacie. Beštie dopĺňajú vodu menšími cisternami, ktoré sú pri požiaroch. „Na to, aká je veľká, prejde všade, čo som bol sám prekvapený,“ hovorí Karol.

Slovenská kolóna

skupine. Zostávajúci sme si nastúpili, rozdelili sme sa na úseky a keď sme striedali prvú skupinu, už každý vedel, koho strieda a kam ide. A tak výmena veľmi unavených za menej unavených prebehla rýchlo a organizovane. Pôsobili sme v lokalite pri dedine Avgária. Obyvatelia boli evakuovaní, zostalo tu pár dobrodruhov na autách, ktorí boli pripravení hasiť svoje domy.“

Máš skúsenosti z hasenia veľkých lesných požiarov na Slovensku. Môžeš porovnať hasenie lesného požiaru u nás a v Grécku?

„Bolo to iné. Ťažšie to bolo v tom, že sme nevedeli, čo nás čaká. Boli tam iné podmienky – teplota 40 stupňov a nízka vlhkosť vzduchu. Celou cestou sme rozmýšľali, ako budeme hasiť. Gréci mali taktiku čakať na to, keď sa oheň priblíži. My sme začali presekávať priesečky do lesa, postupovali sme proti požiaru. Cestou sa vlhčil terén a tak bol vždy možný únik. Keď sme sa dostali k hranici požiaru, začali sme bojovať. Zdalo sa mi, že zvuk predbiehal obraz – najskôr praskot a potom oheň. Oheň sa veľmi rýchlo presúval do korún stromov, ale nešíril sa nimi. Keďže nefúkal až taký silný vietor, darilo sa nám ho hasiť. Jednoduché to nebolo ani s vodou na hasenie. Prírodné zdroje boli vyschnuté, morskú vodu sme nečerpali, aby sa nepokazila technika, pri hydrantoch, ktorých súradnice sme dostali, sme museli najskôr riešiť problém rozdielnych armatúr. Vodou nás zásobovali aj veľkokapacitné cisterny.“

V stredu 11. 8. 2021 sa našim hasičom podarilo zastaviť požiar pred Avgáriou a ďalej pomáhali hasiť lokálne požiare. Zadymenie sa znížilo. „Uvedomil som si, že sme prišli v správnej chvíli na správne miesto. Keby sme prišli neskoršie, dedinu by sme asi nezachránili. Okolo seba sme uvideli stovky hektárov zhorenej krajiny. Ľudia sa ale pomaly začali vracť domov. Po troch dňoch hasenia nám prišli domáci poďakovať za to, že vidia opäť, ako vychádza slnko. Vďačnosť nám prejavovali po celý čas, na každom kroku. Zastavovali autá, aby nám dali ovocie, chladené nápoje alebo bagety. Keď sme sa raz vracali veľmi unavení z hasenia, zablokovali nám miestni cestu, aby sme si prečítali anglický nápis na budove:“

Ďakujeme Vám, slovenskí hasiči. Nápis bol ozdobený srdcom a slovenskou vlajkou. Odfotili sme sa pod ním.“

Prvé noci ste strávili v telocvični. Vašou snahou však bolo vybudovať si kemp, výhodnejšie strategicky umiestnený, bližšie k miestu zásahu.

„Začali sme ho budovať na tretí deň v dedine Oreoi na ihrisku pri škole. Stany stavali tí, ktorí práve nehasili. V kempe bolo 8 obytných stanov, 1 veliteľský, kontajner so záchodmi a sprchami, pitnou vodou, pojazdný septik a kuchyňa. V každom obytnom stane bolo svetlo, elektrina, klimatizačná jednotka a posteľ. Tábor bol úplne sebestačný a poskytoval nám bezpečné zázemie.“

Ako ste trávili voľný čas?

„Voľný čas bol vyplnený spaním, praním, prácou v kempe. Zaujalo ma množstvo psov, ktoré voľne pobehovali po uliciach. Cez deň ich nebolo vidno, ale ráno, pri cigaretke, som ich pozoroval. Najskôr spoza rohu vybehol jeden a za ním 30 ďalších. Behali po uliciach ako dobre organizovaný gang. Voľný deň bol až v nedeľu. Nehasilo sa, boli sme v pohotovosti. Kúpali sme sa v mori, robila sa údržba techniky pred cestou späť domov, delili sme si pomiešaný materiál medzi stred, východ a západ.“

Modul pozemného hasenia lesných požiarov bol v ostrom nasadení za hranicami prvýkrát. V roku 2018 sa uskutočnilo cvičenie v chorvátskom Divulje. Malo význam?

„Samozrejme. Navštívili sme si jazdu v kolóne, výstavbu kempu, vyskúšali sme si život v kempe. V Grécku sme nabrali skúsenosti, aj

Trajekt

Čo vás čakalo prvý deň?

„Lihal som si okolo piatej ráno. Už o ôsmej sme sa rozdelili na skupiny, prvá hneď vyrazila na miesto zásahu. Ja som bol v druhej

logisti, aj my. Môžeme ich využiť v budúcnosti nielen v zahraničí, ale aj na Slovensku. Teraz by sme už všetko urobili o niekoľko percent lepšie.“

Náš tábor

Situácia s požiarom sa začala upokojsť. Grécko postupne opúšťali hasiči z iných štátov. Naši zbalili tábor v pondelok 16. 8. 2021 a po 30. hodinách cesty, v utorok večer, prekročili slovenské hranice. Víťali sme ich ako hrdinov. „Bol som veľmi milo prekvapený hlavne privítaním od kolegov v Banskej Bystrici. Nečakal som to, veď museli za nás robiť,“ dodáva Karol.

Za misiu v Grécku dostali hasiči Poďakovanie za odvahu od premiéra, Zlatú plaketu ministra zahraničných vecí, minister vnútra im udelil Medailu za hrdinský čin, pani prezidentka udelila modulu Ďakovnú medailu za významné zásluhy a šírenie dobrého mena SR v zahraničí a za záchranu ľudských životov a materiálnych hodnôt. Od riaditeľa HZZ v Banskej Bystrici dostali Pamätný list.

Pani prezidentka vo svojom príhovore poďakovala hasičom: „Ich misia v Grécku bola pre každého z nich veľkou profesionálnou výzvou. Čelili požiaru nevídaných rozmerov. Okrem profesionality prejavili aj odvahu, empatiu, solidaritu a predovšetkým schopnosť spolupráce. My doma sme cítili hrdosť.“

My v Brusne sme na teba, Karol, hrdí.

Zuzana Lihanová, fotoarchív Modulu pozemného hasenia

Pod slovenskou vlajkou

Dobrovoľnícke leto na Južnej Morave

*Presne také leto zažila mladá vysokoškoláčka z našej obce, **Monika Balcová**, študentka druhého ročníka odboru medzinárodné vzťahy a európska politika na Fakulte sociálnych štúdií Masarykovej univerzity (MU) v Brne. V rámci programu dobrovoľníckeho centra tejto univerzity „MUNI POMÁHÁ“ sa rozhodla venovať počas tohtoročných letných prázdnin svoj čas a sily pomoci ľuďom v tých oblastiach Južnej Moravy, ktoré 24. júna 2021 postihlo tornádo. Ako s pomocou začala spolu s inými dobrovoľníkmi dva dni po ničivej búrke, tak s ňou skončila až 31. augusta a domov sa vrátila po vyše dvoch mesiacoch 1. 9. 2021. Hneď na druhý deň po svojom návrate bola ochotná podeliť sa s touto svojou výnimočnou skúsenosťou aj s čitateľmi nášho štvrtročníka.*

Ako, kedy a prečo si sa stala dobrovoľníčkou v rámci programu „MUNI POMÁHÁ“? Priblíž nám v krátkosti, čo je vlastne cieľom tohto dobrovoľníckeho programu.

Ide o dobrovoľnícke centrum brnenskej Masarykovej univerzity, do ktorého sa môžu prihlásiť nielen jej študenti, absolventi či zamestnanci, ale dokonca aj ľudia, ktorí s univerzitou nemajú nič spoločné, ale chcú niekomu pomôcť bez nároku na odmenu. Na to slúži napríklad aj mobilná aplikácia „MUNI POMÁHÁ“, prostredníctvom ktorej sa zverejňujú rôzne druhy pomoci, do ktorých je možné sa zapojiť. Naplno sa to rozbehlo hlavne počas pandémie covidu 19 – či už išlo o roznášanie potravín seniorom, alebo o doučovanie detí (zatiaľ poslednou akciou bola napríklad letná škola pre deti zo sociálne slabších rodín a z azylových domov). Cez aplikáciu sa však sprostredkúva aj pomoc v prípade výskytu nejakej mimoriadnej krízovej situácie (ako bola napríklad tá po tornáde).

Ja osobne som už dlhšie registrovala, že takéto centrum na univerzite máme, ale vzhľadom na to, že jeho činnosť sa naplno rozbehla hlavne počas korony a ja som práve vtedy bola doma, nemala som možnosť priložiť ruku k dielu. Po skončení lockdownu to však vyšlo tak, že som sa vrátila späť do Brna a keď som ukončila letný semester, južnú Moravu postihlo tornádo. Vtedy som už neváhala a povedala som si, že nastal ten správny čas zapojiť sa do aktívnej pomoci tým, ktorí to potrebujú.

Ako konkrétne si sa Ty, ako dobrovoľníčka, zapojila po ničivom tornáde do pomoci ľuďom na Južnej Morave?

Tých druhov pomoci bolo veľa, možno si tak naráchlo na všetky ani nespomeniem. Naša pomoc bola naozaj rôznorodá. Hneď v sobotu po tornáde, ktoré prebehlo krajom vo štvrtok večer 24. 6. 2021 (v piatok do tých oblastí ešte nikoho nepúšťali), sme prišli do Hodonína, do športovej haly, kde sme asistovali pri preberaní materiálnej pomoci, ktorú nám tam vozili ľudia (napr. oblečenie, trvanlivé potraviny, hygienické potreby) a balili ju do krabíc ako takú prvú pomoc pre ľudí z postihnutých oblastí.

Keď sme prácu v Hodoníne skončili, išli sme priamo do postihnutých dedín (postupne sme ich prešli všetky) a tam sme pomáhali pri prácach na zničených domoch: odhadzovali sme trosky, upratovali priestor. V prvých dňoch po tornáde sa tadiaľ nedalo ani prejsť (autami už vôbec), pretože všade boli klinec, bolo to dosť nebezpečné.

Pomoc v postihnutých dedinách musela byť v prvých dňoch dobre koordinovaná, iste sa tam nedalo prísť pomáhať len tak, na vlastnú päsť.

Naše koordinátorky boli vždy v kontakte s krízovými štábmi a s ostatnými organizáciami, ktoré tam poskytovali humanitárnu pomoc a usmerňovali nás. Na začiatku nás, dobrovoľníkov z „MUNI POMÁHÁ“, bolo celkom dosť. V prvých dňoch sa zaregistrovalo aj okolo 80 ľudí ochotných pomáhať. Koordinátorky sa vždy informovali o tom, kde je potrebná pomoc a kde je tá pomoc pre nás aj bezpečná, pretože niektoré práce nemohli robiť laici. Boli sme teda skordinovaní a vždy sme vedeli, kde máme ísť. Keď sme skončili prácu na jednom dome, hneď sme sa podľa pokynov presunuli na ďalší.

Odhadzovanie trosiek nám trvalo dosť dlho, pretože v prvom rade bolo treba urobiť poriadok na cestách, aby po nich mohla prísť na pomoc aj ťažšia technika. Potom sme sa presunuli aj do vnútorných priestorov. Upratovali sme napríklad penzióny, ktoré boli úplne zdevastované a bolo z nich treba všetko zničené vynieť von, niekde zas bolo treba povytŕhať poškodené kachličky, podlahy a všetko pripraviť na kompletne prerobenie. Pracovali sme aj na zaplachtovaní striech pred kladením novej krytiny. Vykonávali sme aj tzv. komunitné upratovanie, v rámci ktorého sme sa napríklad zamerali na okolie školy, kde bolo veľa skla, popadaných škridiel, úlomkov z detských stavebníc a pod., aby sa tam nezranili deti, ale ani robotníci, ktorí tam neskôr prišli robiť rekonštrukčné práce.

Po takomto upratovaní sme na prelome júla a augusta mali ísť pomôcť miestnym vinárom do vinohradov, keďže pre mnohých práca vo vinici predstavuje ich jediné živobytie a oni na ňu nemali čas, pretože sa museli postarať o svoje zničené domy. Tento plán nám trochu oddialili búrky a prívalové dažde, ktoré postihli tú istú oblasť mesiac po tornáde. Akoby toho nešťastia nebolo už aj tak dosť. Do domov, ktoré ešte nemali nové strechy, začala cez natiahnuté plachty pretekať voda. Pomáhali sme vystahovávať domáчих, ktorým hrozila demolácia vrchného poschodia domu.

Po týchto prácach sme sa konečne dostali aj ku práci vo viniciach. Spoznala som napríklad jednu vinárku, skvelú ženu, ktorej rodine tornádo zničilo päť domov (všetci z jej najbližšej rodiny žili v jednej obci). Išla nám teda do vinohradu ukázať, čo všetko treba okolo viniča urobiť, ako sa oň treba postarať a my sme sa pustili do práce.

Po práci vo viniciach som sa ešte pridružila k organizácii „Díky za to“. Hneď po tornáde ju založili mladí ľudia bývajúcí v okolí postihnutých oblastí, ktorí ním však neboli zasiahnutí. Tiež organizovali poskytnutie materiálnej pomoci a koordinovali dobrovoľníkov. Práve pre nich som pracovala posledné týždne, pretože dobrovoľníci z „MUNI POMÁHÁ“ sa už začali venovať spomínanej letnej škole pre deti zo sociálne slabších rodín a azylových domov (ktorú som na konci augusta mala možnosť aj zachytiť na fotografiách).

Moju prácu na Južnej Morave som zakončila príjemnou iniciatívou s názvom „Díky za ten kufřík“, vlastne nápadom mojej kamarátky, s ktorou sme spolu pracovali celé leto. V rámci tejto iniciatívy sme deťom, budúcim prváčkam a prvákom z postihnutých oblastí, distribuovali školské pomôcky, ktoré nie sú práve najlacnejšie. Pri všetkých starostiach, ktoré rodičia týchto detí mali s obnovovaním svojich domovov, bolo zháňanie školských pomôcok asi jedna z posledných vecí, ktoré držali v hlave. Tak sme vymysleli to, že sa mohli z celej Českej republiky prihlásiť ľudia, ktorí by im chceli pomôcť, my sme im priradili dieťa z rodiny, ktorá bola postihnutá tornádom, zaslali sme im zoznam toho, čo by potrebovali zakúpiť a oni nám to následne poslali balíkom. My sme tie balíky potom roznášali do rodín.

To boli naozaj sýte prázdniny, Monika. Rozhodne to však neboli prázdné dni. Mohla by si na záver v krátkosti zhodnotiť, čo sa Ti na tejto dobrovoľníckej práci zdalo najťažšie a čo, naopak, najkrajšie a najobohacujúcejšie?

Jedna z tých ťažších vecí bolo pre nás zo začiatku počúvať všetky tie príbehy ľudí, ktorí doslova prišli o strechu nad hlavou. Ľudia sa museli vyrozprávať z tej traumy, ktorú zažili. Veľakrát sa aj rozplakali. Uvedomili sme si, že sme tam vlastne boli aj preto, aby sme im poskytli takú ľudskú oporu. Neskôr sa s tým už človek naučil pracovať, postupom času sme sa už od toho dokázali aj trochu odosobniť. Veľmi ťažké bolo aj to, keď nám ľudia na linku „Díky za to“ volali o pomoc a my sme im tú pomoc nevedeli práve v tej chvíli poskytnúť. Volala nám napríklad jedna pani z Mikulčíc, že je sama a potrebuje dobrovoľníkov, pretože jej tečie do domu. Museli sme jej povedať, že v jej mieste bydliska nemáme prihláseného na pomoc žiadneho dobrovoľníka. Dobrovoľníkov totiž už po mesiaci intenzívnej pomoci postupne ubúdalo, bolo ich stále menej a menej,

hlavne počas pracovných dní. V auguste už aj nás chodilo do terénu pomáhať asi len desať. Aj dobrovoľníci sa už po mesiaci museli vrátiť domov k rodinám a aj k iným aktivitám, resp. k tomu, čo ich živí, do svojho bežného života.

Naopak, najkrajšia bola pre mňa asi vďačnosť tých ľudí, ktorú človek cítil aj vtedy, keď sme im pomohli len krátko a s takou jednoduchšou vecou akou bolo napríklad postaviť nový plot. Okrem toho boli neskutočne pohostinní a štedrí, hoci v podstate prišli o všetko. Nikdy nás nenechali hladných a smädných, volali nás si oddýchnuť, porozprávať sme sa spolu. Najlepšia na tom všetkom bola tá všadeprítomná ľudskosť, solidarita a tie priateľstvá, ktoré sme tam nadviazali. Obohacujúca bola napríklad aj skúsenosť s ubytovaním a nocľahom v postihnutých dedinách. Spanie v spacákoch v budove so strechou a oknami sme považovali za luxus. Jednu noc sme napríklad prespávali aj na obecnom úrade v Moravskej Novej Vsi, do ktorého zatekalo, keďže nemal strechu ani okná. O teplej sprche sa nám ani nesnívalo. Presne v takýchto chvíľach si človek uvedomí, že teplá posteľ a strecha nad hlavou nie sú pre všetkých ľudí samozrejmosťou.

Predpokladám, že toto leto Ti poskytlo skúsenosť, ktorá Ťa určite povzbudila v dobrovoľníckej práci na Tvojej univerzite pokračovať.

To určite áno. Ale zrejme až po návrate z Erasmus študijného pobytu v zahraničí. Mala by som pol roka študovať v Anglicku na Loughborough University a po návrate odtiaľ ukončiť (dúfam, že úspešne) bakalárske štúdium na MU v Brne. S dobrovoľníctvom, resp. s humanitárnou pomocou však ostávam naďalej prepojená, pretože v septembri začínam online stáž pre neziskovú organizáciu Človek v ohrození, ktorá týmto spôsobom bude môcť prebiehať aj popri mojom štúdiu v zahraničí.

Naša respondentka Monika teda s dobrovoľníckou prácou zďaleka nekončí a po tom, čo sa jej v lete naplno venovala fyzicky, našla si spôsob ako v nej pokračovať aj dištančnou formou. Vďaka za rozhovor, Monika. Prajeme Ti veľa síl do ďalšieho štúdia i do všetkých Tvojich iných projektov a aktivít, do ktorých sa plánuješ zapojiť. Vďaka, že si nám Tvojimi slovami, ale najmä Tvojou dobrovoľníckou činnosťou pripomenula, že čas venovaný pomoci iným nikdy nie je a nebude čas stratený.

Monika Zázrivcová

Turistický oddiel ONDROBRUS

**Ak skutočne milujete prírodu,
všade nájdete krásu.**

Vincent Van Gogh

Rok 2021 bol pre pandemické opatrenia veľmi problematický, tak naši turisti väčšinou chodievali na túry len vo svojich „bublinách“ vlakom alebo autami. Cez prázdninové obdobie boli podmienky zmierené a nám sa podarilo uskutočniť turisticko-poznávací výlet do Malej Fatry.

4. 9. 2021 sme sa ráno autobusom vybrali na výlet, ktorý mal dve trasy: A trasu turistickú (Višňové – Minčol – Strečno – Kojšovský budzogáň) a B trasu poznávaciu (Strečno – hrad Strečno, Starhrad, rozhľadňa Špicák).

Trasa A: Nástup na túru bol z parkoviska na konci obce Višňové, vzdialenej 8 km od Žiliny. Čakalo nás prevýšenie 852 m a 3 hodiny stúpania, kým sme dosiahli najvyšší bod našej túry, vrch Minčol (1364m n. m.). Slniečko nás sprevádzalo celý deň, a tak nám bol

za námahu odmenou krásny kruhový výhľad na Žilinskú a Turčiansku kotlinu, ale tiež na Malú a Veľkú Fatru. Vrcholom prechádza viacero turistických ciest, ktorými sa dá pokračovať na okolité vrchy – Dlhá lúka, Zázrivá a Krížava.

Minčol je obľúbeným vyhliadkovým miestom a počas roka sa tu konajú viaceré podujatia – Hviezdicový výstup na Silvestra, Beh na Minčol. Na vrchole sme si oddýchli, občerstvili sme sa a pokračovali smerom na Strečno cez sedlo Javorina. Zo sedla pod Kojšovou sme si odbehli pozrieť unikát – 7 metrový skalný hribeň, tzv. Kojšovský budzogáň. Odtiaľ sme zostúpili popri rozhľadni Špicák do Strečna.

Kojšovský budzogáň

Trasa B: Najprv sme sa zastavili v dedine Strečno, ktorá leží vo výške 360 m n. m. a susedí s obcou Nezbedská Lúčka. Obec sa prvý raz písomne spomína v r. 1321. Prvým našim cieľom bolo navštíviť hrad. Cestou k hradu sme mali možnosť obdivovať stredovekú dedinu Paseka, ktorá bola postavená podľa dobových stredovekých stavieb a otvorená v r. 2013. Poprezerali sme si drevené domčeky so slamenými strechami – dom pekára, rybára, ľudovej liečiteľky, útulňu pre pútnikov. V dedine sa nachádza aj funkčná zvonica a studňa. Pokračovali sme strmo do kopca až ku hradu Strečno. Po zakúpení vstupeniek sme vošli so sprievodcom do hradu. Z jeho rozprávania sme sa dozvedeli, že je z prelomu 13. – 14. stor., pôvodne vznikol ako strážny objekt pri ceste do Turca, kde sa vyberalo mýto. Možno tam vidieť viacnásobné mohutné opevnenie – silné múry, veže, brány, ktoré z neho urobili najlepšie opevnený hrad na hornom Považí. V súčasnosti je v priestore hradu nainštalovaná expozícia, ktorá prezentuje históriu hradu Strečno a okolitého regiónu. Najznámejšou historickou osobnosťou, ktorá na hrade žila, bola Žofia Bosniaková, manželka Františka Vešelého. Pre svoje dobré skutky a pomoc chorým a chudobným bola nazývaná aj Svätica zo Strečna. Zomrela ako 34 ročná v r. 1644. Po 45. rokoch našli cisárski vojaci jej takmer neporušené telo v krypte na hrade. V súčasnosti je v krypte hradu umiestnená figurína Žofie. V r. 1970 bol hrad vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Po dlhotrvajúcich rekonštrukčných prácach je sprístupnený od r. 1995. Dozvedeli sme sa, že na hrade Strečno sa každoročne konajú podujatia, napr. Rozprávkový hrad, Hradné hry Žofie Bosniakovej, Nočné prehliadky, Noc múzeí a galérií. Po prehliadke hradu sme sa rozdelili. Jedna skupinka išla hore do kopca na rozhľadňu Špicák (620 m n. m.), ktorá bola sprístupnená v r. 2018. Sú z nej krásne výhľady do okolia a na hrad.

Vrch Minčol

Na rozhľadni Špicák

Stredoveká dedina Paseka

Pred hradom Strečno

Druhá skupinka išla na druhý breh Váhu – na Starhrad, ktorý sa spomína už v r. 1267, vtedy známy ako Varín. Hrad plnil obrannú funkciu. Od 18. storočia začal Starhrad pustiť. Všimli sme si, že zrúcaninu, ktorou už dnes hrad je, začali obnovovať. Upútala nás veža, ktorá je najstaršou časťou hradu a ktorej zvyšky sa zachovali do dnešného dňa. Turisti si poprezerali i dedinu, v nej Kostol sv. Žofie, plte na Váhu, Pamätník francúzskych partizánov a niektorí sa previezli kompu do Nezbedskej Lúčky. Všetci sme sa koncom dňa stretli na parkovisku pod hradom a veru sme sa mali cestou domov o čom spoločne rozprávať. Pevne veríme a dúfame, že rok 2022 bude priaznivejší pre spoločné turistické i poznávacie výlety.

Mária Kubusová

Výhľad na Strečno a okolie

Barborskou cestou I.

Barborská cesta je turistická trasa, ktorá spája významné banské lokality na strednom Slovensku. Meria 186 km, pričom začína aj končí v Banskej Bystrici. Celá trasa je rozdelená na 9 etáp, dá sa prejsť za 9 dní s možnosťou prenocovania na trase. Súčasťou trasy je aj 29 symbolických zastavení, ktoré sú významné z prírodného, kultúrneho, historického alebo banského hľadiska.

Bedeker „Barborská cesta“, ktorý je možné si zakúpiť, podá informácie o trase, ubytovaní a má zároveň funkciu pasu, do ktorého dostávate na určených miestach pečiatky. Za 18 pečiatok dostanete Certifikát o absolvovaní Barborskej cesty a odznak.

Naši turisti absolvovali túto pútnickú cestu. Vzhľadom na to, že východiskové miesta každej etapy sú z Brusna dostupné verejnou dopravou, jednotlivé etapy cesty prešli ako jednodňové túry s návratom domov. Cestu absolvovali: Danko Petušková, Ľubica Ľuptáková, Erika Baričová s dcérou Terezkou, Táňa Červienková a Štefan Spišiak. Pri niektorých etapách sa k nim pripojili Iveta Gonosová, Maťa Verkinová, Marta Žabková a Erika Bundová. O ich putovaní porozprávala Danko s Ľubicou (ďalej D a Ľ).

1. etapa: Banská Bystrica – Špania Dolina – Staré Hory (28. 7. 2019)

D: „Počasie bolo pekné. Putovanie sme začali na námestí v B. Bystrici, pred Kostolom Nanebovzatia Panny Márie. Trasa viedla ďalej ulicami smerom do Jakuba, kostol bol zatvorený. Pokračovali sme na Španiu Dolinu. Tu sme si pozreli Kaplnku k úcte sv. Jána a v Klopačke sme dostali pečiatku. Pokračovali sme do sedla Dolný Šturec a do doliny Richtárová. Túru sme zakončili na Starých Horách.“

2. etapa: Staré Hory – Riečka – Podlavice (19. 7. 2020)

Ľ: „Zrána trochu mrholilo, ale potom sa vyčislo. Zo Starých Hôr sme putovali lesnou cestou k bývalej osade Piesky a ďalej do Ulanky. Zastavili sme sa na kávu v Kolibe u sv. Krištofa, kde bol veľmi príjemný personál a kde sme dostali pečiatku do pasu. Pred Harmancom sme zvolili druhú alternatívu cesty a odbočili sme smerom na Riečku, pokračovali sme do Podlavíc a odtiaľ domov. Bola to nenáročná túra. Ale nezabudnuteľné bolo obrovské množstvo kuriatok, ktoré rástli v lese v širokých pásoch. Pri ich zbieraní sme zabúdali na čas a skoro sme nedokončili etapu.“

3. etapa: Králiky – Skalka – Krahule – Kremnické Bane – Kremnica (30. 5. 2020)

Ľ: „Po výstupe z Králik na Skalku mala trasa zväčša klesajúci profil. Trochu sme poblúdili, značenie bolo trochu chaotické. Zo Skalky sme pokračovali cestičkou smerom na Krahule a popod vleč sme zišli do dediny. Ďalej sme pokračovali po frekventovanej asfaltovej ceste do Kremnických Baní, popri Kostole sv. Jána Krstiteľa, pri ktorom sa nachádza geografický stred Európy. Tu sme dostali aj pečiatku do pasu. Z obce Kremnické Bane sme kráčali ďalej po lesnej cestičke, prechádzajúc popri prepadisku Šturc. Vzniklo závalom pri zemetrasení v roku 1443. Má dĺžku 700 m, šírku 250 m a je hlboké 170 m. Podľa legendy bolo zemetrasenie božím trestom za to, že

Ľudia pracovali v bani aj na Turíce. Na počesť zasypaných baníkov tu stojí pamätník, je to veľmi pekné miesto.“

D: „Do Kremnice sme zišli strmo kalváriou. Zobrazenia krížovej cesty sú v zrekonštruovaných kaplnkách supermoderné. Pri ich vyhotoveniach bol použitý rôzny materiál: drevo, kov, sklo, plast. Je to

výnimočné a netradičné. S pečiatkou v Kremnici bol problém. Prišli sme o päť minút štyri a panie už zatvárali. Zážitok je aj cesta vlakom z Kremnice do Zvolena cez Hronskú Dúbravu.“

4. etapa: Šášovské Podhradie – Sklené Teplice (27. 7. 2020)

D: „Etapa začína v Kremnici. Ale na veľkom úseku bola pôvodná trasa z dôvodu ťažby bentonitu odklonená na veľmi frekventovanú štátnu cestu. Preto sme sa rozhodli začať etapu až v Šášovskom

Podhradí. Značenie trasy od železničnej stanice do Šášova bolo zlé. Táňa síce dávala návrh, aby sme prebrodili Hron, ale aj tak sme po trojkilometrovom blúdení skončili v kukuričnom poli. Preto sme nestihli návštevu Šášovského hradu. Pod hradom nám nemal kto dať pečiatku.“

Ľ: „Cesta cez les smerom na Sklené Teplice bola tiež zle značená – dvakrát sme sa museli vracat'. Nabehali sme tam kilometre. Nakoniec sme sa orientovali podľa aplikácie v mobile. K tomu ešte Erika spadla do blata na lesnej ceste, ani nevedela ako – naozaj výborný deň. Pečiatky sme dostali v kúpeľoch v Sklených Tepliciach. Táto etapa mala končiť v Banskej Štiavnici, ale pre stratu času pri blúdení sme ju skončili v Sklených Tepliciach. Do B. Štiavnice sme sa dostali autobusom, odtiaľ do Zvolena a domov. Úsek Sklené Teplice – Banská Štiavnica sme prešli 22. 11. 2020 ako samostatnú túru.“

pokračovanie v budúcom čísle

Zuzana Lihanová

Po cestách i necestách

Denník z našej letnej dovolenky

Naša tohtoročná dovolenka začala netradične a skvelo – svadbou na Záhorí. Stretli sme sa s ľuďmi, ktorých máme radi, zažili sme veľa zábavy, ochutnali veľa dobrého jedla a pitia. Po tejto svadbe sme sa rozhodli predĺžiť si dovolenku a stráviť pár dní v Čechách. A veru sme tam spoznali aj doteraz nepoznané.

9. august. Dnešný deň bol v znamení presunu z Južnej Moravy do Južných Čiech. Neponáhľali sme sa, po rannej káve u našich detí Mišky a Janíka v Brne, sme sa vydali po okresných cestách, s viacerými zastávkami na čarovných miestach, do Českých Budějovic. Navštívili sme mesto Telč, centrum ktorého je pamiatkou UNESCO. Neopomenuli sme ani Třeboňské rybníky a po jednom z nich sme sa, tak trochu spontánne, previezli parníkom. Vysmädlo nám, a tak sme tekutiny doplnili v miestnom kniežacom pivovare Regent. Večer sme dorazili do cieľa cesty, ubytovali sme sa vo veľmi príjemnom hoteli Budweis a vyrazili sme do mesta. Ďaleko sme nezašli, po pár krokoch nás oslovili legendárne budějické Masné krámy. Po dobrom jedle (tradičný utopenec a ešte vlažné škvarky) a samozrejme skvelom pive, sme nadobudnuté kalórie vychodili prechádzkou po prekrásnom večernom námestí Přemysla Otakara.

10. august. Dovolenkový utorok sme strávili v mestečku Hluboká. Prvým cieľom bol, samozrejme zámok, potom niečo dobré z českej kuchyne (dnes „vepřové výpečky s listovým špenátom a bramborovým knedlíkom“). Deň sme zakončili návštevou v miestnej ZOO, zakladateľom ktorej bol Adolf Schwarzenberg v r. 1939. Adolf bol aj posledným majiteľom zámku, ktorý mu bol v r. 1947 znárodnený

a dodnes je jeho vlastníkom štát. Večer sme strávili opäť v Budějovicach, tentokrát v parku, za bránou letného kina, na koncerte českých Queen(ov).

11. august. Našu stredú v Južných Čechách sme si vychutnali v prírode. Z Českých Budějovic sme sa presunuli k vodnej nádrži Lipno. Začali sme čarovnou prechádzkou v korunách stromov. Bola nielen krásna, ale aj zážitková a poučná. Neskôr sme zišli k vode a zakrátko na vodu. Opäť nás zlákala plavba výletnou loďou (Bože! Ako keby sme už trénovali zážitky seniorov).

Vo chvíli skorej večere som si myslela, že „candát“ (zubáč) na mójom tanieri bude čerešničkou dňa. Mýlila som sa, lebo môj drahý manžel mal pre mňa ešte dve milé prekvapenia. Odskočili sme si

k zrúcanine najvyššie položeného hradu v Čechách – Vítkovmu Hrádku (alebo aj Vítkovmu Kameňu nad vsiou Svatý Tomáš. Na tomto mieste započal Vítek I. z Prčic jeden z najstarších a najsilnejších rodov Rosenbergov s päťlistou ružou v erbe.

No a cestou späť do Českých Budějovic sme si dali ochutnávku Českého Krumlova, ktorý sme mali tiež v našom dovolenkovom itinerári.

Na záver dňa sme si „kvasinkovým kroužkovým ležákom“ v Masných krámech pripili na zdravie všetkých Zuzaniek.

12. august. Vo štvrtok sme sa len tak potulovali a posedávali. Prvá potulka nás priviedla do pivovaru. Ten bol však, na naše veľké sklamanie, pre verejnosť zatvorený, ale zašli sme aspoň do podnikovej predajne. Dopoludnia sme sa ešte prešli po romantických cestách, popri rybníkoch a stromových alejach, až do neďalekej dedinky Holašovice, tiež svetovej pamiatke UNESCO. Bolo až neuveriteľné, že tam okrem nás takmer nikto nebol. Zatúlali sme sa aj na okraj dediny, kde si jeden kreatívny pán na súkromnom pozemku stvoril „Hlašovické Stonehenge“. Po dobrom obede v budějovickej Potrenej huse (dnes „kulajda a hovězí s koprovkou a knedlíkem“) sme

si dali ešte točenú miešanú čokoládovo-vanilkovú zmrzlinu z Opočna (stroj na túto točenú zmrzku rôznych príchuťí, ktorá sa vyrába v neďalekom Opočne, je v skutku na každom rohu). S kornúťkami zmrzliny v rukách sme sa vybrali do spleti uličiek a ulíc centra. Prijemný večer sme strávili v kaviarničke na hlavnom námestí v spoločnosti našich priateľov z Budějovic.

13. august. Piatok, trinásteho, bol šťastný a krásny deň. Začali sme ho návštevou hradu a mestečka Rožmberk. Nachádza sa len pár minút jazdy od Českého Krumlova, ktorý bol našim dnešným hlavným cieľom. Po vstupe do Krumlova nám oči zažiarili a srdce zaplesalo už pri prvých krokoch, keď sme sa spleť uličkami štvrali k štátnemu hradu a zámku. Po nakuknutí na dve nádvorja sme si kúpili vstupenky a čakali na začiatok našej prehliadky. To

sme ešte netušili, že sa stane nečakané a my budeme mať slečnu sprievodkyňu aj prehliadkovú trasu len pre seba. Veľmi sme si to užili. Slečna bola milá, dobre naladená a tiež potešená, že sa môže venovať len mini skupinke turistov. Ukázala nám aj zopár zákutí, ktoré nie sú súčasťou bežnej prehliadky. Po hrade prišiel čas na neskorý obed na brehu Vltavy. Dnes to nebol vyslovene gurmánsky zážitok, ale česká klasika nesklamala – pečené kačacie stehno s bielou kapustou a „houskovým

knedlíkem". V rámci túlania sa malebným uličkami sme znenazdajky natrafili na obchodné múzeum a plánovane sme našli aj múzeum voskových figurín. Kávičku sme si dali na terase pri rieke, pozorujúc vodákov a zabávajúc sa na nie vždy vydarených splavoch „jezu“, ktoré občas končili prevrátením lode (bez tragických následkov). Cestou k autu nás zlákala predajnička a štebotavá pani predavačka v obchodíku s krumlovskými perníčkami. Večer sme sa ešte rozlúčili s Českými Budějovicami v Masných krámech a ráno vyrážame ďalej... smer západ krajiny.

14. august. Sobota bola v znamení zmeny kraja českej zeme. Z južných Čiech sme sa presunuli na západ, na Karlovarsko, so zastávkou v Plzni, predovšetkým v plzeňskom pivovare Prazdroj. Tentoraz to vyšlo a mohli sme si počas 90-tich minút prehliadnuť to najdôležitejšie a ochutnať to najchutnejšie. V Plzni sme zašli na Námestie Republiky, navštívili sme krásnu katedrálu sv. Bartolomeja a vyšlapali sme na vyhliadkovú vežu. Stretli sme dve netradičné nevesty – jedna v parížskej modrej, druhá v dymovomodrej – a jednu starú Karosu na svojej vyhliadkovej jazde. Ďalšia cesta nás už viedla do Mariánskych Lázní. Večer sme strávili prechádzkou po kúpeľnej časti mesta a milo nás prekvapila spievajúca fontána. Dnes nás trochu sklamlalo jedlo (v Plzni v šenku Na parkánu i v Lázních v Churchill's Pub & Restaurant), ale nevadí, aj zajtra je deň.

15. august. Nedelíčka, nedele, dopadla skvele! Zrána sme zavítali do parku Bohemium so 75 dokonalými zmenšeninami významných českých pamiatok, ku ktorému sa dá vyviezť aj lanovkou priamo z „Mariánok“. My sme sa priviezli našim autom, aby sme po potulkách parkom mohli pokračovať na prechádzku Slavkovským lesom, resp. len jeho malou časťou, okolo rašeliniska. No, a potom už hurá do Karlových Varov! Sú elegantné, majú svoje neopakovateľné „genius loci“ a dnes už boli aj takmer pripravené na 55. ročník slávneho medzinárodného filmového festivalu. Prešli sme si ich kúpeľnú časť hore dolu (10 km v nohách) a niekoľkokrát sme sa za to odmenili. Neboli by sme ohrdli ani vodu z desiatich prameňov, ktoré sme prešli, ale naozaj sa nedala piť – najchladnejšia mala 47,5 °C, najteplejšia 67 °C. Ako takmer každý deň, malá zachádzka na záver: boli sme sa napiť priamo z prameňa Mattoni. Večer ešte tradičný prieskum hospod a pekný deň je za nami.

16. august. Pondelok a zároveň posledný deň dovolenkových potuliek je za nami. Ráno bolo po daždi, slniečko sa ešte schovávalo, keď sme vyrazili do najzápadnejšieho mesta kedysi Československa, dnes Českej republiky – do mesta Aš. Malé, trochu zvláštne mestečko. Hľadali sme centrum s námestím, nenašli sme. Hľadali sme kaviareň, nenašli sme... Ale v miestnom infocentre sme našli milú pani, ktorá nám odporučila pozrieť si miestnu rozhľadňu Hájk. Dali sme na jej slová a dobre sme urobili. Potom sme chceli ešte okúsiť najzápadnejší výbežok Čiech, ale tam neviedla cesta pre autá, tak sme si to nasmerovali do tretej perly „lázeňskej“ – do Františkových Lázní. Sú malebné, rozložené v rozľahlých upravených parkoch, prameňov a sôch je nadostač, atrakcií pre turistov tiež. Aj obed sa vydaril (krémová cviklová polievka a telacie na mrkve so zemiakmi). Na záver ich návštevy sme sa zastavili pri jazere Amerika. Cestou sme to ešte strihli prejsť cez historické centrum Chebu. Podvečer sme sa boli rozlúčiť s Mariánskymi Láznami na kolonáde a večer vo fajn krčme Kozlovna u stříbrného pudla.

Zajtra je pred nami dlhá cesta domov.

17. august. 2 081 km šťastných km autom a k tomu 137 tis. krokov (101,3 km) po vlastných. Navštívených 20 miest a mestečiek a v nich 4 hrady a zámky, 6 kostolov, 13 námestí, 3 vyhliadkové veže a rozhľadne, 2 rybníky, 1 vodná nádrž, 1 jazero, 1 rašelinisko, 3 kúpeľné promenády, záhrady, parky a aj 1 ZOO, takmer 2 pivovary, 2 múzeá... a veľa „hospod“, kaviarní a reštaurácií.

Bola to krásna dovolenka leta 2021, plná pekných zážitkov, stretnutí a poznania.

Teraz sme už tam, kde je najlepšie na svete – doma.

Renáta a Ľuboš Hláčikovci

Jednota dôchodcov v Brusne

Po zime prišla nádej

Návšteva Trenčína a Trenčianskych Teplíc

Po guláši, ktorý sme mali v mesiaci júl, nastal príhodný čas na ďalšiu našu dôchodcovskú akciu. Pôvodne sme si naplánovali výlet na Moravu, ale korona nám skomplikovala prechod cez hranice, tak sme sa rozhodli zmeniť plán a vybrali sme sa navštíviť Trenčín a Trenčianske Teplice.

Mesto Trenčín sa nachádza v západnej časti Slovenska. Vďaka geografickej a strategickej polohe v údolí rieky Váh patril Trenčín od nepamäti k najvýznamnejším mestám na Slovensku.

V Trenčíne sme navštívili hrad, ktorý vznikol na mieste staršieho opevneného hradiska. Už v 11. storočí patril medzi kráľovské hrady. V roku 1302 sa stal majiteľom hradu Matúš Čák. V roku 1790 hrad vyhořel a s jeho celkovou rekonštrukciou sa začalo v roku 1954. Následne, v roku 1961, ho vyhlásili za národnú kultúrnu pamiatku.

Všetci poznáme povest' o Omarovi a Fatime. Omar vyhľbil pre svoju milovanú v tvrdej skale studňu, ktorá sa dodnes volá „studňa lásky“ a je tiež známou súčasťou trenčianskeho hradu. Do studne sme vhodili pár centov a dozvedeli sme sa aj niečo o histórii hradu.

Z hradu sme zišli na obhliadku námestia, avšak kvôli vytrvalému drobnému dažďu sme nakoniec radšej zašli do reštaurácií na teplý čaj či čiernu kávu.

O 12:30 hod. sme už boli v Trenčianskych Tepliciach. Prvá zmienka o tomto mestečku je z 13. storočia. Mestečko očarí mnohými zaujímavosťami – unikátnym lesoparkom, výrobňou známych kúpeľných oplátok, tureckými kúpeľmi v orientálnom maurskom slohu, pitnými prameňmi s termálnou vodou, kúpaliskom zasadeným priamo do skaly, najstarším hudobným festivalom komornej hudby v strednej Európe, tzv. Mostom slávy, či vonkajším bazénom priamo na námestí. Podľa starej povesti liečivé pramene objavil chromý pastier pri hľadaní zatúlanej ovečky. Našiel malé jazierko s horúcou vodou, z ktorého sa šíril sírový zápach, a po niekoľkých kúpeľoch v ňom sa uzdravil.

Mestečko sme už mnohí poznali z výletov a rekondičných pobytov. V liečebnom dome PAX nás čakal dobrý obed so zákuskom a milý personál. Naše kroky nás zaviedli cez námestie do krásneho parku. Tu sme natrafili na vyššie spomínaný Most slávy, na ktorom sú upevnené tabule s menami našich a zahraničných významných hercov a herečiek, ktorí sa zúčastnili všetkých ročníkov tamjšieho medzinárodného filmového festivalu Art Film Fest od roku 1993. Cez parkové chodníky sme prišli do Baračky. Je to známy hotel v areáli kúpeľov. Po prechádzke nám dobre padla návšteva tureckých kúpeľov, tzv. „hammamu“, ktoré v minulosti slúžili, ako vaňové kúpele pre šľachtu. Dnes sú k dispozícii pre kúpeľných hostí na relax. Hammam je európsky unikát postavený v roku 1888. Stavba je kultúrnou pamiatkou. Prehliadku nám spestrila svojim vystúpením aj brušná tanečnica. Voľný čas do večera účastníci strávili návštevou obchodíkov, kde „pustili“ nejaké to euro za oblečenie, alebo navštívili predajňu ruskej prírodnej medicíny. Trenčianske Teplice majú svoje

Zasadnutie OV JD v Brusne

Okresný výbor Jednoty dôchodcov (OV JD) v Banskej Bystrici mal 6. septembra svoje riadne zasadnutie a voľba miesta padla na Brusno. Je dobrým zvykom návštevníkov privítať pohostením. Otázka znela: čo im ponúknuť? Rozhodli sme sa pre tradičné čipkársko. Jedlo sme varili v mašine pod vedením šéfkuchárky Vierky Šebešovej. Samozrejme, že celý výbor našej organizácie pomáhal. Zdenka Bakšová o 13:00 hod. privítala hostí. Oboznámila ich s tradičným jedlom čipkárov. Všetkým chutilo, za čo sa nám dostalo aj veľkého poďakovania. Po dobrom jedle nasledovalo samotné pracovné zasadnutie.

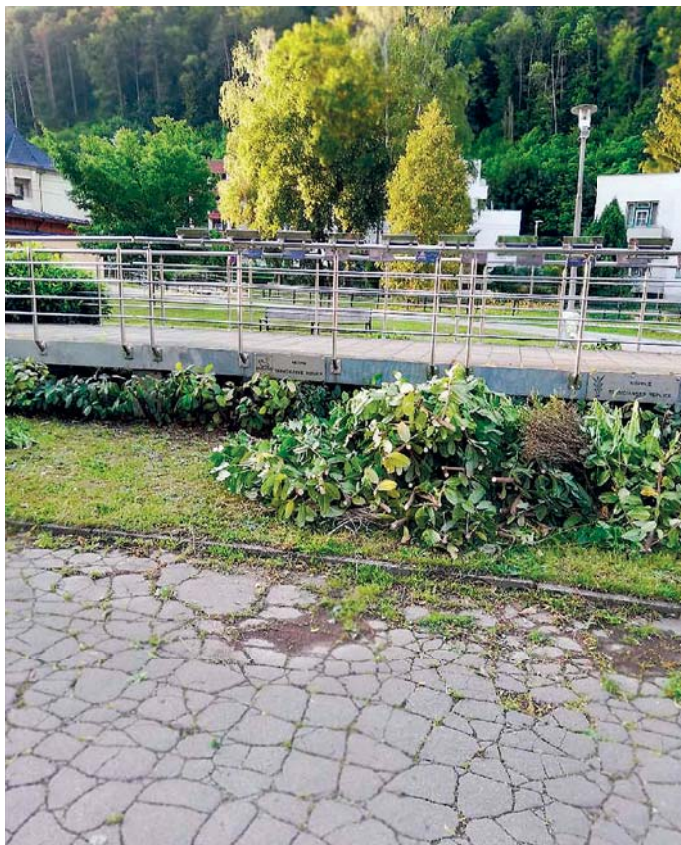
Cesta do Jablonky

Jednota dôchodcov v Medzibrode organizovala nákupný zájazd do Jablonky. V autobuse mali niekoľko voľných miest, ktoré nám ponúkli, a tak sa naši členovia 29. 9. 2021 dostali aj na nákupy do Poľska. Počasie bolo priaznivé, stánky boli plné tovaru, takže sa účastníci vrátili domov spokojní. Veríme, že tento zájazd bol zárodkom dobrej pravidelnej spolupráce dvoch organizácií zo susedných obcí.

Liečebno-rekondičné pobyty

V tomto kalendárnom roku sa nám podarilo získať 21 miest na liečebno-rekondičné pobyty pre našich členov. Absolvovali sme ich v Trenčianskych Tepliciach, Turčianskych Tepliciach, Dudinciach a v Piešťanoch. Za takýto počet odrekreovaných členov patrí vďaka pánovi Hlaváčovi, predsedovi KVJD Banská Bystrica a našej predsedníčke Zdenke Bakšovej, ktorá rýchlosťou blesku reaguje na vrátené poukazy z iných krajov a dopraje ich našim členom.

*Ďakujeme.
Výbor JD*

Oznam

Jednota dôchodcov a Obecný úrad v Brusne oznamujú jubilantom a všetkým dôchodcom, že pravidelné jesenné stretnutie sa neuskutoční z dôvodu pandemických opatení. Spoločné stretnutie plánujeme zrealizovať hneď, ako sa aktuálne zlá situácia zlepší.

neopakovateľné čaro. Kto ich nenavštívil, nedokáže si ich dobre predstaviť. O 18:00 hod. bola v miestnom kostolíku slúžená svätá omša, na ktorej sme sa mohli zúčastniť a po nej sme už smerovali domov. Aj keď nás pokropil drobný dážď, výlet sa nám vydaril a spomienky naň zostanú uložené v pamäti.

Láska k prírode cez objektív fotoaparátu

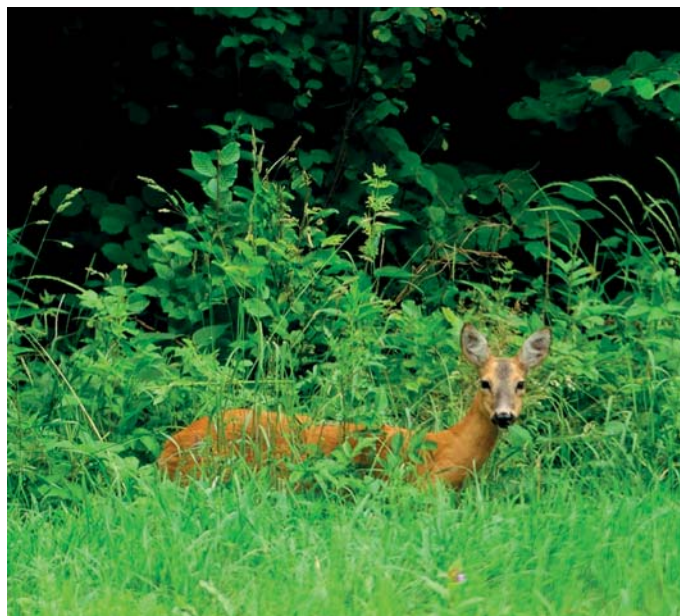
Každé ročné obdobie má v prírode svoje čaro. Mnohí mu podliehame a radi si ho uchováame na fotografiách, treba priznať, že v dnešnej dobe väčšinou snímaných mobilnými telefónmi.

Nájdu sa však medzi nami, našťastie, aj takí, ktorým pri vychádzkach do prírody foťák na pleci neprekáža, jej krásy si zvečňujú práve cez jeho objektív a robí im to radosť.

V tomto čísle Čipkárskych zvestí vám dávame do pozornosti aspoň pár pohľadov na prírodu okolo nás cez fotografie dvoch amatérskych fotografov – **Moniky Rusnákovej a Sama Dlhoša.**

Monika Rusnáková

Samo Dlhoš

Foto Samo Dlhoš

Jelenia ruja – obdobie lásky i neľútostných súbojov

Počas septembrových večerov i rán ste mohli počuť z okolitých lesov i lúk hlboké, možno pre niekoho až zimomriavky navodzujúce ručanie, ktoré bolo jasným znamením, že je tu opäť jeseň a s ňou pre lesníka a poľovníka snád' najkrajšie obdobie v roku – jelenia ruja.

V prírode sa vtedy pre všetkých jej milovníkov odohráva krásne divadlo, ktorého hrdinami sú hormónmi nabudené jelene. Práve pre týchto parohatých zástupcov raticovej zveri je september a prvá

Ručanie sa začína rozliehať podvečer a najintenzívnejšie ho počuť v noci, s menšími prestávkami často aj počas celého dňa. Samozrejme, nie je ručanie ako ručanie. Inak ručí jeleň hľadajúci jelenice ako jeleň, ktorý už svoj „hárem“ má.

Foto Samo Dlhoš

Foto Miroslav Šuch

polovica októbra dôležitým obdobím párenia. Statní samci sa zdržujú na svojich rujoviskách. Hlasitým ručaním dávajú o sebe vedieť a naznačujú, že „toto je moje teritórium, na ktoré nikoho nepustím“. Rujoviská charakterizuje pôda rozrytá parohami, povytĺkané vetvy stromov a kríkov a typický jelení pach silne pripomínajúci „capinu“, ktorý je cítiť na diaľku.

Hlasné a prudké ručanie je typické pre vyhrážajúceho sa jeleňa, keď sa k jeho teritóriu priblíži sok a snaží sa získať priazeň jeho jeleníc. V tej chvíli začínajú najskôr výhražné postoje a neskôr aj nebezpečné súboje, pri ktorých jelene naplno využívajú svoju pýchu na hlavách a prudko sa zrážajú parožími. Slabší a porazený jeleň odchádza. Takéto súboje môžu končiť zraneniami, ale aj usmrtením. Najnebezpečnejší sú protivníci, ktorých konce parožia tvoria ostré šable. Takzvané „bočné jelene“ často vyzývajú hlavného jeleňa na súboj. Naši paroháči sú počas tohto obdobia najzraniteľnejší, nie je preto vhodné vyrušovať ich, pretože by mohli svoje rujovisko opustiť. Počas celého tohto obdobia si samci starostlivo strážia čriedu jeleníc a ak by sa niektorá rozhodla vzdialiť, jeleň jej parožími okamžite „vysvetlí“, kde je jej miesto. Veď je to len pár dní v roku, kedy si môžu užívať maximálnu priazeň tohto parohatého „gentlemana“.

Pre samcov je obdobie ruje veľmi únavné a stratia počas neho veľmi veľa energie, ktorú musia v čo najkratšom čase získať späť, aby prežili najťažšie obdobie v roku – zimu.

Miroslav Šuch

Recepty

Zaváraná tekvica s ananásovým sirupom

Suroviny:

2,5 kg očistenej tekvice (môžeme použiť klasickú tekvicu alebo aj odrodu „hokaido“)

1 lyžica kyseliny citrónovej

250 g cukru

škorica

klinčeky

citrón

Sirup: 250 ml vody, 500 g cukru, 300 ml ananásového džúsu, 1/2 lyžičky kyseliny citrónovej

Postup:

Tekvicu pokrájame na kocky, zalejeme vodou, v ktorej sme rozpustili kyselinu citrónovú a necháme 24 hodín stáť. Potom vodu zlejeme. Do väčšieho hrnca dáme odkvapkanú tekvicu, zalejeme ju vodou (aby bola zakrytá), prísypeme cukor, premiešame a varíme asi 15 minút. Keď tekvica začne sklovitieť, vodu zlejeme.

Na dno pripravených pohárov dáme po 1 klinčeku, kúsok škorice, naplníme ich tekvicou, zalejeme sirupom a navrch dáme koliesko citróna. (Sirup nevaríme, všetky zložky dobre zmiešame.) Sterilizujeme 15 minút.

Ananásový džús je možné nahradiť aj džúsom broskyňovým.

Mária Živická

Spomienka na Karola Pavúka

Na priateľa sa nezabúda,
priateľ je vždy živý.
Nepoznal som človeka, ktorý by mal také krásne sny o lese
ako môj priateľ Karol.

Stretávali sme sa Nad domlynom.

Dlhé hodiny sme sedeli v tráve a rozmýšľali,
čo robiť s prírodou, aby svet zostal zelený.

Poznal každý chodník v lese,

každý kvietok, každý klík.

Rozoznal vtákov po hlase,

podľa stopy rozoznal zver.

Neuveriteľne obľúbil si prírodu a les,

túžil v ňom celý život žiť.

Zákerná smrť naše stretnutia rozhodla sa prerušiť.

Zomrel mladý,

mladší ako Wolker,

básnik, ktorý miloval veci a vecičky sveta.

Karol bol básnikom prírody a lesa.

Obaja boli vzorom pre život.

Ja nemám takú moc,

ale aj tak mu udeľujem titul lesného inžiniera in memoriam
a verím, že jeho krásna duša blúdi nebeskými lesmi.

Človek s veľkým srdcom nemôže byť zabudnutý.

Priateľ Rudolf Pliško

